

OP Ryhmän osavuosisikatsaus
1.1.–31.3.2019

OP Ryhmän osavuositiedot 1.1.–31.3.2019:

Ensimmäisen vuosineljänneksen tulos oli 197 miljoonaa euroa

Tulos ennen veroja 1–3/2019	Korkokate 1–3/2019	Vakuutus- kate 1–3/2019	Nettopalkki- tuotot 1–3/2019	CET1- vakavaraisuus 31.3.2019
197 milj. €	+1 %	-15 %	+1 %	20,2 %

- Tulos ennen veroja oli 197 miljoonaa euroa (239).
- Korkokate kasvoi 1 % 285 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot 1 % 234 miljoonaan euroon. Vakuutus- kate laski 15 % 109 miljoonaan euroon.
- Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 2 % 101 miljoonaan euroon. Sijoitustuottoihin vaikutti myyntivoittojen määrän kasvu 18 miljoonaa euroa vertailukaudesta.
- Kulut kasvoivat 2 % 465 miljoonaan euroon lähinnä vakuusmaksusta johtuen.
- Saamisten arvonalentumiset olivat 11 miljoonaa euroa (4) eli edelleen matalalla tasolla.
- OP Ryhmän luottokanta kasvoi vuodessa 6 % 88 miljardiin euroon ja talletukset 6 % 63 miljardiin euroon.
- CET1-vakavaraisuus oli 20,2 % (20,5).
- OP Ryhmän uudet segmentit vuoden 2019 alusta lähtien ovat Vähittäispankki, Yritys pankki, Vakuutus ja Muu toiminta.
- Vähittäispankin tulos ennen veroja laski 27 % 49 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 6 %, nettopalkkiotuotot 1 % ja kulut 3 %. Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 12 miljoonaa euroa. Luottokanta kasvoi vuodessa 5 % ja talletukset 8 %.
- Yritys pankin tulos ennen veroja laski 53 % 56 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 9 %, mutta nettopalkkiotuotot laskivat 13 % ja sijoitustoiminnan nettotuotot 72 %. Sijoitustoiminnan nettotuottoja laskivat johdannaisten arvostusmalleihin tehdyt muutokset sekä vertailukautta pienemmät sijoitusten myyntivoitot. Luottokanta kasvoi vuodessa 10 %.
- Vakuutuksen tulos ennen veroja kasvoi 32 % 88 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot laskivat 1 % ja korvauskulut kasvoivat 7 %. Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 39 miljoonaa euroa.
- Muun toiminnan tulos ennen veroja oli 5 miljoonaa euroa (-11). Tulosta paransivat liiketoiminnan muiden tuottojen kasvu 10 % ja kulujen lasku 8 %.
- Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana OP Ryhmä investoi 74 miljoonaa euroa (100) toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen.
- OP-bonukset olivat 69 miljoonaa euroa.
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) päätti 11.2.2019 laajan selvityksen, joka liittyi OP Ryhmän asiakasetuohjelmaan. Selvityksen mukaan OP Ryhmä toimii kilpailulain mukaisesti, eikä OP:n bonusjärjestelmä ole kilpailulain vastainen.
- Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi tammi–maaliskuussa 20 000:lla yli 1,9 miljoonaan ja OP Ryhmän pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä 9 000:lla yli 1,8 miljoonaan.
- Osuuskunnan kokous 20.3.2019 päätti OP Osuuskunnan sääntöjen muuttamisesta. OP Osuuskunnassa siirrytään 1.1.2020 kolmiportaiseen hallintomalliin, jossa OP Osuuskunnalla on nykyisen sisäisen johtokunnan sijaan muista kuin keskusyhteisön johtajista koostuva hallitus.
- Vuoden 2019 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan pienemmäksi kuin vuoden 2018 tulos. Näkymistä kerrotaan tarkemmin kohdassa "Loppuvuoden näkymät".

OP Ryhmän avainlukuja

	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %	1–12/2018
Tulos ennen veroja, milj. €	197	239	-17,4	1 017
Vähittäispankki	49	66	-26,5	421
Yritys pankki	56	117	-52,6	408
Vakuutus	88	66	32,3	260
Muu toiminta	5	-11	-	-64
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-69	-56	22,3	-230
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, %**	20,0	19,6	0,4*	20,8
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,3	6,8	-1,5*	6,9
Oman pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	7,0	8,4	-1,3*	8,5
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,44	0,55	-0,1*	0,57
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,59	0,67	-0,1*	0,70
	31.3.2019	31.3.2018	Muutos, %	31.12.2018
CET1-vakavaraisuus, %	20,2	20,0	0,2*	20,5
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (Rava), %***	143	147	-5*	147
Luottokanta, mrd. €	88,0	83,1	6,0	87,1
Talletukset, mrd. €	63,1	59,6	5,9	61,3
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %****	1,1	1,2	0,0*	1,0
Omistaja-asiakkaat (1 000)	1 931	1 848	4,5	1 911

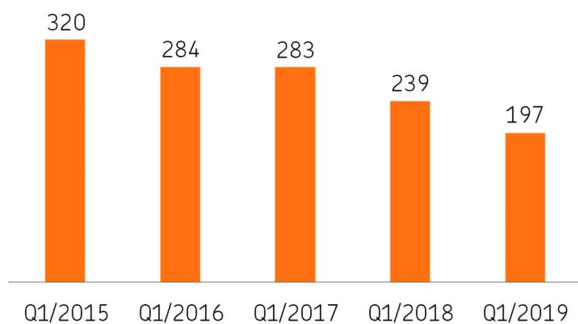
*Suhdeluvun muutos

**12 kk liukuva

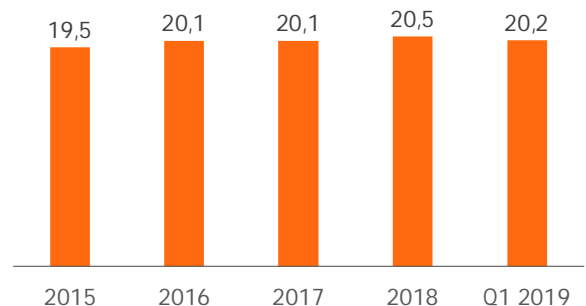
***Rava-suhdeluku on laskettu vakuutusyhtiöiden osalta niiden vakavaraisuussäätelyyn sisältyvillä siirtymäsäännöillä.

****Järjestämättömillä saamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisista, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä tällaisiin saamisiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajoustoja.

Tulos ennen veroja, milj. €

Ydinvakavaraisuussuhde (CET1), %

Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit

OP Ryhmän vuosi 2019 alkoi tavoitteidemme mukaisesti. Asiakasliiketoimintamme tuotot, erityisesti korkokate ja vakuutusmaksutuotot, kasvoivat. Talletuskanta kasvoi vuoden aikana kuusi prosenttia 63 miljardiin euroon. Luottokanta kasvoi vuodentakaisesta kuusi prosenttia 88 miljardiin euroon.

Tulos ennen veroja oli 197 miljoonaa euroa. Tulosta laskivat poikkeuserät, kuten johdannaisten arvostusmalliin tehdyt muutokset ja viranomaismaksujen kirjauskäytäntömuutokset.

Suotuisan markkinakehityksen ansiosta hallinnoitavien varojen määrä kasvoi ja sijoitustoiminnan tuotot elpyivät. Saamisten arvonalentumiset olivat matalalla tasolla. Vakavaraisuutemme on edelleen vahva.

Olemme tehneet toimia kulutason laskemiseksi ja ottaneet asteittain käyttöön itseohjautuvan toimintamallin. Kulukehityksessä on nähtävissä käänne oikeaan suuntaan. Tammi–maaliskuussa OP Ryhmän kulut kasvoivat kaksi prosenttia erityisesti EU:n vakausmaksusta johtuen.

Markkinaosuutemme kehittyi suotuisasti vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, ja omistaja-asiakkaidemme määrä nousi tavoitteidemme mukaisesti. Tänä vuonna tavoittelemme kahden miljoonan omistaja-asiakkaan rajan ylittymistä.

Perustehtäväämme kuuluu toimintaympäristömme kestävän taloudellisen menestyksen edistäminen. Osana tätä kanavoimme rahoitusta ympäristön ja talouden kannalta kestäviin kohteisiin. OP Yrityspankki laski liikkeelle kansainvälisille instituutiosijoittajille suunnatun 500 miljoonan euron vihreän joukkovelkakirjalainan, joka ylimerkittiin nelinkertaisesti. Hankituilla varoilla rahoitetaan uusiutuvan energian, ympäristöystävällisen rakentamisen ja kestävän maankäytön toimialoja.

Maaliskuussa kirjautumiset OP-mobiiliin nousivat jälleen uuteen ennätykseen. Palvelun helppokäyttöisyys ja laajuus vauhdittavat sen käytön kasvua. Alkuvuonna uudistimme mobiilimaksusovellus Pivoa, jolla on jo yli miljoona rekisteröityyttä käyttäjää.

Katsauskauden jälkeen huhtikuussa toimme asiakkaillemme mahdollisuuden vastaanottaa reaaliaikaisia SEPA-pikasiirtoja euromaksualueelta. Muutoksesta hyötyvät niin yritys- kuin henkilöasiakkaat, kun rahat siirtyvät sekunneissa eri pankkien välillä.

Tarkensimme huhtikuussa Pohjola Terveysten strategiaa ja tiedotimme työterveyspalvelujen myynnistä Mehiläiselle. Kaupan arvioidaan toteutuvan 1.6.2019. Pohjola Sairaalat keskittyvät jatkossa ortopediaan ja urheiluklinikkatoimintaan.

Talouskasvu on alkuvuonna jäänyt viime vuotta vaimeammaksi niin maailmalla kuin Suomessa. Luottamus maailmantalouteen on silti hieman vahvistunut viime vuoden lopun hyvin epävarmoista tunnelmista. Myös osakemarkkinat ovat toipuneet jyrkästä notkahduksesta. Korke-odotusten lasku on kuitenkin merkki epävarmuudesta.

Talouskasvu vaimenee yhä maltillisesti. Lähtöleveysuudessa talouskehitys säilyy kohtalaisena, mutta epävarmuus talouden näkymistä säilyy. Riskejä liittyy erityisesti kansainväliseen politiikkaan.

Myös Suomessa politiikan suuntaan liittyy epävarmuutta ennen kuin uuden hallituksen linjauksista saadaan tietoa. Yritysten investoinnit Suomeen ovat jääneet viime vuosina aiempia nousukausia vähäisemmiksi. Investointien lisäämiseksi tarvitaan ennakoitavaa, kilpailukykyä tukevaa talouspolitiikkaa. Suomen kestävä kasvu vaatii myös, että työn tekeminen ja yrittäjyys on houkuttelevaa ja kannattavaa.

OP Ryhmän osavuositarkastus 1.1.–31.3.2019

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö	5
Tulos ja tase.....	6
Katsauskauden keskeiset tapahtumat.....	7
OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet	8
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen	8
Vakavaraisuus.....	9
Riskiasema	11
Segmenttien tulos.....	15
Vähittäispankki.....	15
Yrityspankki.....	17
Vakuutus	19
Muu toiminta	21
Investoinnit ja palvelukehittäminen.....	22
Henkilöstö ja palkitseminen.....	22
OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	22
OP Osuuskunnan hallinto.....	23
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	23
Loppuvuoden näkymät	23
Tuloslaskelma	24
Laaja tuloslaskelma.....	24
Tase.....	25
Oman pääoman muutoslaskelma.....	26
Rahavirtalaskelma.....	27
Segmenttiraportointi.....	28
Liitetaulukot	30

Toimintaympäristö

Vuosi 2019 alkoi epävarmoissa tunnelmissa. Luottamus maailmantalouteen oli tammikuussa heikoimmillaan sitten vuoden 2016 alkusyksyn. Epävarmuus kuitenkin laantui vähitellen, ja suhdanneindikaattorit kohentuivat ensimmäisen vuosineljänneksen kuluessa. Maailmantalouden kasvu jatkui ennakkotietojen mukaan kohtalaisen hyvänä. Euroalueen talous kasvoi yhä vaimeasti.

Epävarmuuden hellittäessä osakemarkkinat toipuivat selvästi vuoden lopusta. Myös monien raaka-aineiden hinnat kallistuivat. Sen sijaan pitkät markkinakorot laskivat selvästi. Euroalueen lyhyet markkinakorot säilyivät vakaina.

Euroalueella sekä inflaatio että markkinoiden inflaatio-odotukset laskivat. Euroopan keskuspankki kertoi maaliskuussa aikovansa pitää ohjaukskorot korkeintaan nykytasolla vuoden loppuun saakka. Samalla keskuspankki ilmoitti aloittavansa syyskuussa uuden kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden sarjan.

Suomen talouskasvu jatkui verrattain hyvänä mutta hidastui hieman. Työllisyys koheni yhä, ja kotitalouksien luottamus omaan talouteen säilyi vahvana. Yleinen luottamus Suomen talouteen laski pitkän ajan keskiarvon tuntumaan. Vienti veti vuoden alussa hyvin, ja yritysten liikevaihto jatkoi kohtalaisen hyvässä kasvussa.

Asuntorakentaminen jatkui yhä vilkkaana. Asuntomarkkinoiden kehitys jatkui vakaana. Asuntojen hinnat nousivat keskimäärin hieman edellisen vuoden alkuun nähden.

Talousoikeus on vähitellen vaimenemassa, mutta ei niin jyrkästi kuin vuodenvaihteessa rahoitusmarkkinoilla pelättiin. Euroalueella korot säilyivät tänä vuonna matalalla. Suomessa talouskasvu vaimenee yhä hieman, mutta talouden yleisilanne säilyy verrattain suotuisana.

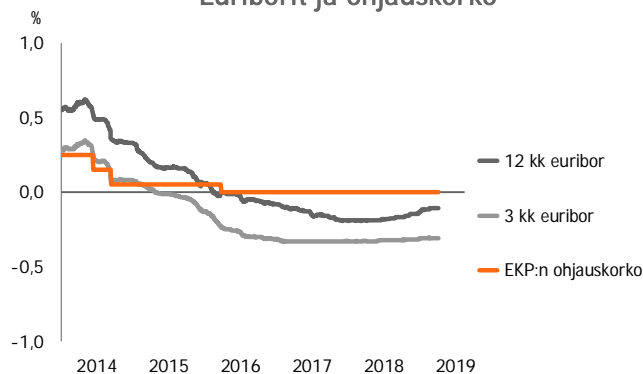
Kotitalouksien lainakanta kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 2,4 prosenttia ja asuntolainat 1,9 prosenttia. Yritysluottokanta ilman asuntoyhteisöluottoja kohosi 4,6 prosenttia vuodentakaisesta. Asuntoyhteisöluottojen kasvu kiihtyi alkuvuonna 12,1 prosenttiin. Pankkibarometrin tulokset ennakoivat kotitalousluottojen kysynnän jatkuvan vaisuna ja yritysluottojen kysynnän vähenevän.

Talletuskanta kasvoi alkuvuonna 4,7 prosentin vuosivauhtia. Kotitaloustalletukset kasvoivat 7,7 prosenttia ja yritystalletukset 8,0 prosenttia. Julkisyhteisötalletuskanta kutistui 16,3 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen arvo kohosi vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä 4,6 prosenttia 115,1 miljardiin euroon. Noin viiden miljardin euron suuruinen positiivinen arvonmuutos oli suotuisan markkinakehityksen ansiota, sillä rahastojen nettomerkinnot olivat samaan aikaan negatiiviset 852 miljoonaa euroa.

Pörssikurssien alkuvuoden nousun ansiosta vakuutusyhtiöiden sijoitustuottojen kehitys on ollut myönteistä.

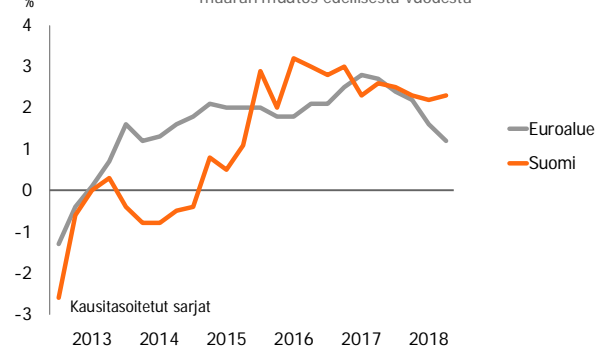
Euriborit ja ohjaukskorot

Lähde: Suomen Pankki

BKT

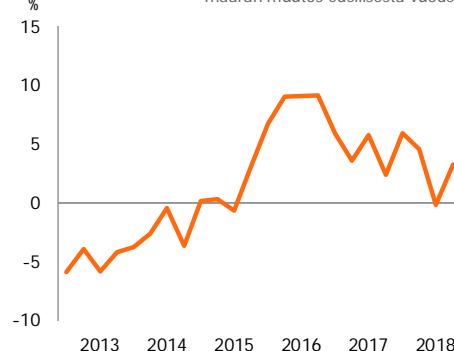
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lähteet: Eurostat, Tilastokeskus

Investoinnit Suomessa

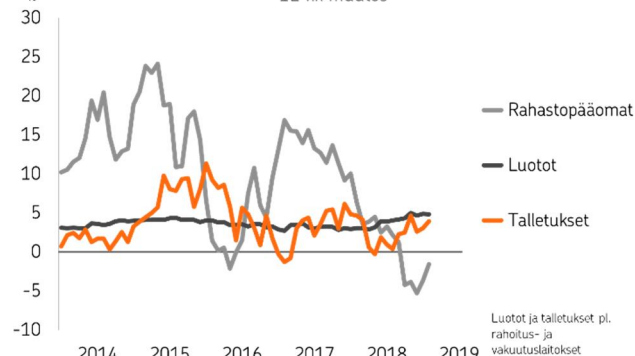
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus

Finanssialan volyymikehitys

12 kk muutos

Luotot ja talletukset pl. rahoitus- ja vakuutuslaitokset

Lähteet: Suomen Pankki, Suomen Sijoitustutkimus Oy

Tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. €

	1–3/2019	1–3/2018*	Muutos, %	10–12/2018	Muutos, %	1–12/2018
Tulos ennen veroja	197	239	-17,4	330	-40,2	1 017
Vähittäispankki	49	66	-26,5	227	-78,6	421
Yrityspankki	56	117	-52,6	109	-48,9	408
Vakuutus	88	66	32,3	20	329,4	260
Muu toiminta	5	-11	-	-27	-	-64
Tuotot						
Korkokate	285	281	1,4	304	-6,3	1 166
Vakuutuskate	109	127	-14,6	134	-18,5	566
Nettopalkkiotuotot	234	232	0,8	232	0,9	887
Sijoitustoiminnan nettotuotot	156	80	95,7	-27	-	263
Liiketoiminnan muut tuotot	9	12	-27,3	15	-40,7	61
Tuotot yhteensä	793	732	8,3	657	20,6	2 943
Kulut						
Henkilöstökulut	197	204	-3,4	-75	-361,6	516
Poistot ja arvonalentumiset	59	66	-10,8	136	-56,9	325
Liiketoiminnan muut kulut	210	187	12,4	242	-13,5	839
Kulut yhteensä	465	456	2,0	303	53,4	1 681
Saamisten arvonalentumiset	-11	-4	192,3	-22	-47,8	-46
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-55	19	-393,4	56	-198,8	26
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-69	-56	22,3	-58	17,9	-230

*Segmenttien vertailuvuoden 2018 luvut on muutettu vastamaan uutta segmenttijakoa. Lisäksi vertailulukuja on muutettu liitetaulukoissa kuvatulla tavalla kaupankäynnin korkotuotto ja -kulujen esittämisen muutoksen seurauksena.

Avainlukuja, milj. €

	31.3.2019	31.12.2018	Muutos, %
Luottokanta	88 013	87 071	1,1
Asuntoluotot	38 710	38 558	0,4
Yritysluotot	21 448	21 136	1,5
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	27 856	27 377	1,7
Talletukset	63 077	61 327	2,9
Hallinnoitavat varat (brutto)	76 369	71 850	6,3
Sijoitusomaisuus	23 855	23 050	3,5
Vakuutustoiminnan velat	20 323	19 288	5,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	32 510	30 458	6,7
Oma pääoma	12 033	11 835	1,7
Taseen loppusumma	146 318	140 387	4,2

Tammi–maaliskuu

OP Ryhmän tulos ennen veroja oli 197 miljoonaa euroa (239). Tulos laski vertailukaudesta 41 miljoonaa euroa. Korkokate, nettopalkkiotuotot ja tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat. Tulosta pienensivät vakuutuskatteen lasku ja kulujen kasvu.

Korkokate kasvoi 1,4 prosenttia 285 miljoonaan euroon. Vähittäispankki-segmentin korkokate kasvoi 13 miljoonaa euroa ja Yrityspankki-segmentin 7 miljoonaa euroa. Vakuutuskatte oli 109 miljoonaa euroa (127). Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin ja suurvahinkojen määrän kasvu lisäsivät korvauskuluja. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot ilman vuonna 2018 myytyä Baltian liiketoimintaa kasvoivat vertailukaudesta 3,6 prosenttia. Nettopalkkiotuotot olivat 234 miljoonaa euroa eli 2 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuotta aiemmin. Maksuliikkeen nettopalkkiotuotot kasvoivat 4 miljoonaa euroa, omaisuudenhoidon nettopalkkiotuotot sen sijaan laskivat 3 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 77 miljoonaa euroa (95,7 prosenttia) 156 miljoonaan euroon. Osaan vakuutusyhtiöiden oman pääoman ehtoisista sijoituksista sovelletaan väliaikaista poikkeusmenettelyä (overlay approach). Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Yhteensä sijoitustoiminnasta kirjatut tuotot kasvoivat 2,4 prosenttia 101 miljoonaan euroon. Myyntivoittoja kirjattiin 54 miljoonaa euroa (36). OP Ryhmän vakuutusyhteisöjen yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvo oli 2,6 prosenttia (0,0) ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavia johdannaisia.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat nettotuotot kasvoivat vertailukaudesta 24 miljoonaa euroa. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot kasvoivat 8 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos oli 11 miljoonaa euroa tulosta parantava (9). Markkinamuutoksista johtuvat johdannaisten luotto- ja vastapuoliriskin arvonmuutokset pienensivät tulosta 10 miljoonaa euroa vertailukaudesta.

Liiketoiminnan muut tuotot laskivat vertailukaudesta 3 miljoonaa euroa 9 miljoonaan euroon.

Kulut kasvoivat 2,0 prosenttia 465 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut laskivat 3,4 prosenttia 197 miljoonaan euroon. Kehittämisen kuluvaikutus oli 40 miljoonaa euroa (54). Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 13,0 prosenttia 59 miljoonaan euroon. Poistojen kasvu oli seurausta viime vuosien kehittämispanostusten kasvusta. Arvonalentumispoistot puolestaan laskivat vertailukaudesta 12 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 12,4 prosenttia 210 miljoonaan euroon viranomaismaksujen kasvettua 24 miljoonaa euroa kirjauskäytäntömuutoksen johdosta.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia luotoista ja saamisista sekä sijoituksista kirjattiin yhteensä 19 miljoonaa euroa (8), joista 11 miljoonaa euroa (4) kirjattiin luotoista ja muista saamisista.

Järjestämättömät saamiset luotoista ja muista saamisista olivat matalalla 1,1 prosentin tasolla (1,0) luotto- ja takauskannasta.

OP Ryhmän katsauskauden tuloverot olivat 41 miljoonaa euroa (53). Efektiivinen verokanta oli 20,7 prosenttia (22,0).

OP Ryhmän oma pääoma oli 12,0 miljardia euroa (11,8). Omaan pääomaan sisältyi Tuotto-osuuksia 3,0 miljardia euroa (3,0), josta irtisanottujen Tuotto-osuuksien osuus oli 0,2 miljardia euroa (0,3). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelle 2019 on 3,25 prosenttia. Katsauskaudella kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 24 miljoonaa euroa (23). Vuodelta 2018 korkoja maksetaan yhteensä 94 miljoonaa euroa kesäkuussa 2019.

Katsauskauden keskeiset tapahtumat

Uudet segmentit

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti 6.6.2018 OP Ryhmän keskusyhteisön johtokunnan uudesta työnjaosta, mikä muutti segmenttirakennetta vuoden 2019 alusta. OP Ryhmän uudet segmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yrityssiakkaat), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaat), Vakuutus (Vakuutusasiakkaat) ja Muu toiminta.

Vähittäispankki muodostuu henkilö- ja pk-yrityssiakkaiden pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisössä. Yrityspankki sisältää yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnan sekä varallisuudenhoidon. Vakuutus muodostuu henki- ja vahinkovakuutuksesta sekä terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnasta. Muu toiminta sisältää muita segmenttejä tukevat toiminnot sekä keskuspankkitoiminnot.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) päätti 11.2.2019 laajan selvityksen, joka liittyi OP Ryhmän asiakasetuohjelmaan sekä toimintaan vähittäispankkipalveluissa ja vahinkovakuutusmarkkinoilla. Selvityksen mukaan OP Ryhmä toimii kilpailulain mukaisesti, eikä OP:n bonusjärjestelmä ole kilpailulain vastainen. KKV katsoo, että OP:n toiminnalla ei ole markkinoiden sulkemiseen johtavia vaikutuksia vahinkovakuutusmarkkinoilla. Selvityksen myötä KKV on päättänyt asian käsittelyn.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet

OP Ryhmän strategiset tavoitteet	31.3.2019	31.12.2018	Tavoite 2019
Asiakaskokemus, NPS (-100+100)			
Bränditaso	24	23	25
Kohtaamistaso	62	61	70
CET1-vakavaraisuus, %	20,2	20,5	22
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, % (12 kk liukuva)	20,0	20,8	22
Nykyliiketoiminnan kulut (12 kk liukuva), milj. €	1 844	1 833	Kulut 2020 vuoden 2015 tasolla (1 500)
Omistaja-asiakkaat, miljoonaa	1,9	1,9	2,0 (2019)

OP Ryhmän visio on olla johtava ja vetovoimaisin finanssiryhmä Suomessa niin henkilöstön, asiakkaiden kuin yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien näkökulmasta. Tämän vuoksi strategian painopisteiksi on nostettu erinomainen työntekijäkokemus, paras asiakaskokemus ja omistaja-asiakasmäärän kasvu vähintään kahteen miljoonaan. Kaksi muuta strategista painopistettä tukevat näitä: kehittämisen tuottavuus halutaan maksimoida ja tuottojen kasvun tulee olla kulujen kasvua nopeampaa.

Strategian ja vision toteuttamiseksi OP Ryhmä on aloittanut merkittävän toimintatapojen muutoksen. Uusi ketterä ja itseohjautuva toimintatapa korostaa työn merkityksellisyyttä ja lisää työssä viihtymistä, mikä puolestaan parantaa asiakaskokemusta ja työn tehokkuutta luoden mahdollisuuksia kustannussäästöihin. Tavoitteena on alentaa keskusyhteisökonsernin kokonaiskustannuksia vuositason 100 miljoonalla eurolla. Toimintavan käyttöönoton ensimmäinen vaihe alkoi OP Ryhmän keskusyhteisössä tammikuussa 2019.

Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen

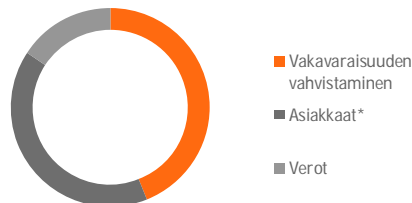
OP Ryhmän perustehtävänä on luoda vahvan vakavaraisuutensa ja tehokkuutensa avulla kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia omistaja-asiakkailleen ja toimintaympäristölle. OP:n toiminta perustuu osuustoiminnallisiin arvoihin, vahvaan vakavaraisuuteen, osaavaan riskienhallintaan ja asiakkaiden kunnioittamiseen. Ryhmän arvot ovat ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen.

Tuloksen käyttö

Perustaltaan osuustoiminnallisena toimijana OP Ryhmän tavoitteena ei ole voiton maksimointi omistajille vaan osuuskunnan omistaja-asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman tehokkaasti. Yhteinen menestys käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi keskittämisetuina ja

muina taloudellisina etuina sekä palvelukyvyyn ylläpitona ja kehittämisenä.

Arvio OP Ryhmän katsauskauden tuloksen käytöstä, joka vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen:

*) Asiakkaat = OP-bonukset, alennukset ja korot omistaja-asiakkaiden sijoituksille

OP Ryhmän perustehtävän menestyksessä toteuttaminen vaatii vahvaa vakavaraisuutta, jota edellyttävät myös kasvavat viranomaisvaatimukset. Liiketoiminnan tuloksesta valtaosa käytetään vakavaraisuuden kasvattamiseen. Se vaatii ryhmältä tehokkuutta ja tuloksentekeyttä myös jatkossa.

Merkittävä osa tuloksesta palautetaan omistaja-asiakkaille OP-bonuksina ja erilaisina etuina ja alennuksina. Osuustoiminnallisen yrityksen peruseriaatteen mukaisesti hyöty jaetaan sen mukaan, kuinka paljon kukin jäsen osuuskunnan palveluita käyttää. Etukokonaisuuden muodostavat suhteessa asioinnin määrään miltei kaikista asioinnista kertyvät OP-bonukset sekä pankkipalveluista, vakuutuksista sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluista annettavat edut ja alennukset. Lisäksi tiettyjä palvelukokonaisuuksia tarjotaan ainoastaan omistaja-asiakkaille. Omistaja-asiakkaille on myös mahdollisuus sijoittaa omaan osuuspankkiinsa Tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain korkoa pankkien voitonjakona.

Tuloksesta maksetuilla veroilla mitattuna OP Ryhmä on yksi Suomen suurimmista veronmaksajista. Maksamalla verot Suomeen OP on edistämässä koko Suomen menestystä.

Asiakkuudet ja asiakasedut

OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi tammi–maaliskuussa yli 20 000:lla 1,9 miljoonaan.

Pankkiasiakkaita oli maaliskuun lopussa yli 3,6 miljoonaa (3,6). Henkilöasiakkaita oli 3,3 miljoonaa (3,3) ja yritysasiakkaita 0,3 miljoonaa (0,3).

Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi tammi–maaliskuussa 9 000:lla yli 1,8 miljoonaan.

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden sijoitukset osuuspankkien Tuotto- ja jäsenosuuksiin olivat maaliskuun lopussa yhteensä 3,1 miljardia euroa (3,2).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy OP-bonuksia. Tammi–maaliskuussa uusien bonusten arvo oli yhteensä 69 miljoonaa euroa (56). Bonuksia käytettiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin yhteensä 30 miljoonaa euroa (30) ja vahinkovakuutusotteiden vakuutusmaksuihin 30 miljoonaa euroa (28).

Omistaja-asiakkaat hyöttyivät vähittäispankkitoiminnan päivittäispaketin alennetusta hinnasta 8 miljoonaa euroa (8) katsauskaudella. Omistaja-asiakkaille annettiin 15 miljoonaa euroa (16) vahinkovakuutuksen keskittämisalennuksia. Lisäksi omistaja-asiakkaat ostivat, myivät ja vaihtoivat suurinta osaa rahastoista ilman erillisiä kuluja. Edun arvo oli 1 miljoonaa euroa (1).

Edellä mainitut OP-bonukset ja asiakasedut olivat yhteenlaskettuna 93 miljoonaa euroa (81) eli 32,1 prosenttia (25,3) OP Ryhmän tuloksesta ennen veroja ja myönnettyjä etuja.

Katsauskaudella kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 24 miljoonaa euroa (23). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelta 2019 on 3,25 prosentin korko (3,25).

OP lanseerasi maaliskuussa omistaja-asiakkailleen joukko-ostopalvelun, jossa valikoidut yritykset voivat tarjota tuotteita ja palveluita alennettuun hintaan omistaja-asiakkaille.

Yritysvastuu

Yritysvastuu on tiivis osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa. Yritysvastuun toimenpiteissä ryhmä huomioi taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun. OP Ryhmän tavoite yritysvastuussa on olla toimialan edelläkävijä Suomessa. OP on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on vuodesta 2009 lähtien sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Monimuotoisuuden edistämiseksi OP Ryhmän tavoitteena on, että molempien sukupuolien osuus määritellyissä johtajatehtävissä on vähintään 40 prosenttia. Maaliskuun lopussa naisten osuus oli 26 prosenttia (24).

OP laski helmikuussa liikkeeseen ensimmäisen vihreän joukkoovelkakirjalainansa OP Ryhmän Green Bond Framework -viitekehyksen mukaisesti. 500 miljoonan euron vihreä joukkoovelkakirjalaina on suunnattu kansainvälisille vastuullisille instituutiosijoittajille, ja sen kautta hankitut varat kohdistetaan kestäväan yritysrahoitukseen. Rahoitettavia toimialoja ovat uusiutuva energia, ympäristöystävällinen rakentaminen (green buildings) ja kestävä maankäyttö kestävän metsätalouden avulla.

OP nousi maaliskuussa vastuullisuusratingeihin erikoistuneen MSCI:n arvioinnissa luokkaan A aiemmalta tasolta BB. Imugin viimeisimmässä arvioinnissa OP-Asuntoluottopankin vastuullisuusrating nousi maaliskuussa luokkaan B (positiivinen) aiemmalta tasolta CC (neutraali).

OP julkaisi maaliskuussa tietotilinpäätöksen ensimmäisenä finanssialan toimijana Suomessa. Tietotilinpäätös kuvaa tiedon merkitystä ja vastuullista tiedon hallintaa, hyödyntämistä ja strategista johtamista OP:ssa. Tietotilinpäätöksen julkaiseminen on osa OP Ryhmän yritysvastuuta sekä avointa ja läpinäkyvää toimintatapaa.

OP järjesti maaliskuussa ensimmäistä kertaa Taloustaitoviikon, jonka aikana osuuspankkien asiantuntijat ympäri Suomen vierailivat kouluissa ja järjestivät tapahtumia nuorten taloustaitojen parantamiseksi. Viikon aikana valmennettiin

tuhansia nuoria. Noin 25 000 yhdeksäsluokkalaista 400 koulussa osallistuivat 5.4.2019 järjestettyyn Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton (HYOL) Taloustaitokilpailuun, jonka pääyhteistyökumppani OP on. Nuorten talouslukutaitojen edistäminen on tärkeä osa OP Ryhmän yritysvastuuta. Koko vuoden aikana OP pyrkii tavoittamaan yhteensä 60 000 nuorta taloustaitotyön kautta.

OP:n vuosittaisen Kesäduuni OP:n piikkiin -kampanjan kautta osuuspankit ympäri Suomen lahjoittavat yhteensä lähes 700 000 euroa yleishyödyllisille yhdistyksille nuorten työllistämiseksi. Vuonna 2019 on tarjolla 1 700 kolmannen sektorin kesätyöpaikkaa 15–17-vuotiaille nuorille kahden viikon ajaksi.

Monikanavaiset palvelut

OP Ryhmän monikanavainen palveluverkosto koostuu konttori-, verkko, mobiili- ja puhelinpalveluista. OP-mobiili on asiakkaiden päivittäisasiain pääkanava. Henkilökohtaista asiakaspalvelua tarjotaan sekä konttoreissa että digitaalisesti. Ryhmän tavoitteena on tarjota toimialan paras monikanavainen asiakaskokemus luomalla jatkuvia ja merkityksellisiä kohtaamisia kaikissa kanavissa.

Mobiili- ja verkkopalvelut, milj. kirjautumista	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %
OP-mobiili	66,2	54,0	22,7 %
OP-yritysmobiili	2,2	1,2	77,5 %
Pivo	10,6	6,8	55,4 %
Op.fi	26,2	27,9	-6,1 %
	31.3.2019	31.12.2018	
Siirto-maksu, rekisteröityneet asiakkaat	569 780	522 972	9,0 %

Mobiili- ja verkkoasioinnin kasvusta huolimatta OP Ryhmällä on edelleen maan kattavin konttoriverkosto, johon kuuluu 361 toimipaikkaa (365) ympäri maata. Oman konttoriverkoston toimintaa tukee lisäksi laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto, jonka merkitys on erityisen suuri vahinkovakuutusten myynnissä.

OP Ryhmä on laajasti läsnä yleisimmässä sosiaalisen median kanavissa, joissa sillä on yhteensä noin 430 000 seuraajaa (420 000). Ryhmän valtakunnallisten some-tilien lisäksi monilla osuuspankeilla on omat Facebook-sivut, joilla ne jakavat paikallisille asiakkaille suunnattuja julkaisuja.

Vakavaraisuus

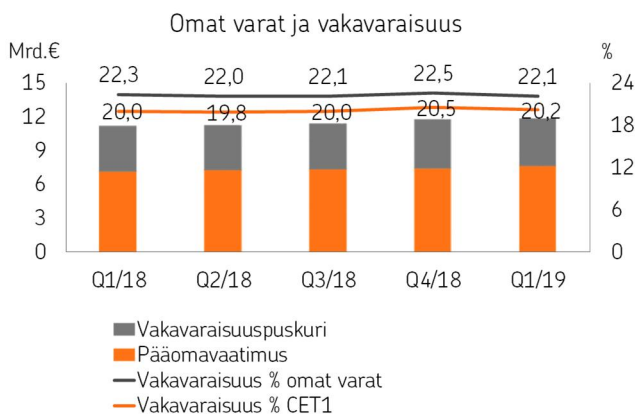
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät laissa määritellyn vähimmäismäärän 3,5 miljardilla eurolla (3,7). Pankkitoiminnan pääomavaatimus nousi 14,5 prosenttiin riskipainotetuista eristä laskettuna (14,3). Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen oli 143 prosenttia (147). Suhdeluku oli 155 prosenttia ilman EKP:n asettamia riskipainolattioita. Pankkitoiminnan lisäpääomavaatimusten ja vakuutusyhtiöiden pääomavaatimusten seurauksena Rava-vakavaraisuuden minimitaso 100 prosenttia kuvaa tasoa, jonka puitteissa

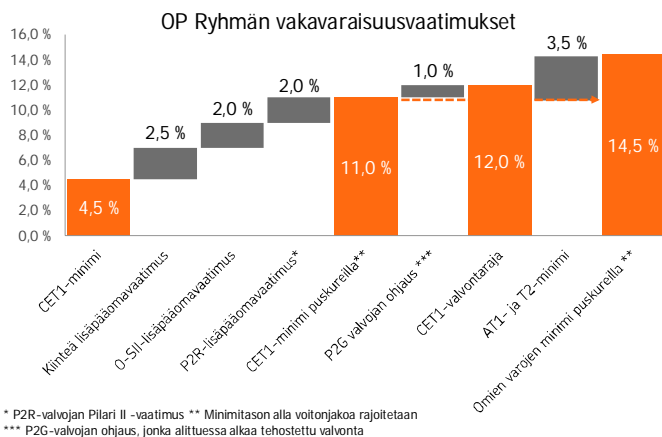
ryhmittymä voi toimia ilman puskurien alituksesta seuraavia viranomaisvelvoitteita.

Luottolaitosvakavaraisuus

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli 20,2 prosenttia (20,5). EKP:n asettamat riskipainolattiat laskivat vakavaraisuutta 1,9 prosenttiyksikköä.

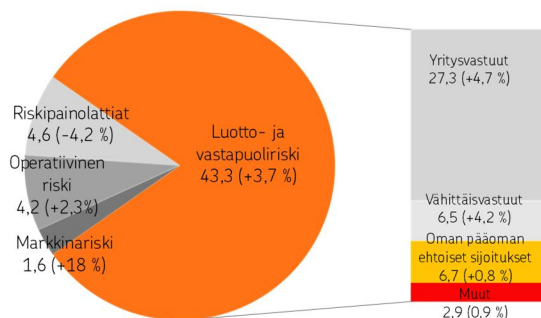
OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus, 2 prosentin O-SII-lisäpääomavaatimus ja EKP:n P2R-vaatimus nostavat käytännössä alarajan vakavaraisuussuhteelle 14,5 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 11 prosenttiin.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan ydinpääoma oli 10,8 miljardia euroa (10,7). Ydinpääomaa kasvattivat pankkitoiminnan tulos, lakisääteisen työeläkevastuun siirto ja Tuotto-osuuksien liikkeeseenlaskut. Tuotto-osuuksien määrä ydinpääomissa oli 3,0 miljardia euroa (2,9).

Kokonaisriski oli 53,8 miljardia euroa (52,1) eli 3,2 prosenttia suurempi kuin vuoden 2018 lopussa. EKP:n asettama vähittäisvastuiden riskipainoalaraja oli 4,7 miljardia euroa, jota ilman kokonaisriski oli 49,1 miljardia euroa ja kasvu vuodenvaihteesta 3,9 prosenttia. Yritys- ja vähittäisvastuiden keskimääräiset riskipainot nousivat hieman.

Kokonaisriski 31.3.2019
yhteensä 53,8 mrd.€
(muutos vuoden alusta 3,2 %)

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään riskipainotettuina erinä EKP:n luvan mukaisesti. Oman pääoman ehtoisin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 6,4 miljardia euroa noin 280 prosentin riskipainolla.

Finanssivalvonta tekee makrovakauspäätöksen neljännesvuosittain. Finanssivalvonta päätti maaliskuussa 2019 edelleen olla asettamatta pankeille syklisyyttä vähentävää lisäpääomavaatimusta. Asuntolainoille tuli voimaan 15 prosentin riskipainoalaraja vuoden 2018 alusta alkaen vähintään kahdeksi vuodeksi. Ilman EKP:n riskipainoalarajaa Finanssivalvonnan asuntoluottojen 15 prosentin riskipainolattia heikentäisi CET1-vakavaraisuutta arviolta 1,4 prosenttiyksikköä.

Tulevassa EU-tason sääntelyssä on mukana velkaantumisasetta kuvaava vaatimus eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio). OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste on nykytulkintojen mukaan arviolta 8,4 prosenttia (8,6) katsauskauden lopun luvuilla laskettuna.

Vähimmäisomavaraisuusastetta paransi erityisesti laskentaan toteutettu ei-sitovien limiittien kattavampi tunnistaminen. Säännösluonnosten mukainen minimitaso on 3 prosenttia.

Vakuutus

Vahinkovakuutus- ja henkivakuutusyhtiöiden omia varoja kasvatti sijoitusten arvonnousu. Vastaavasti osakkeiden arvonnousu kasvatti pääomavaateen määrää. Vakavaraisuusasema säilyi vuodenvaihteen tasolla.

	Vahinkovakuutus		Henkivakuutus	
	31.3.2019	31.12.2018	31.3.2019	31.12.2018
Omat varat, milj. €*	879	818	1 373	1 297
Pääomavaade, milj. €*	666	621	618	578
Solvenssisuhde, %*	132	132	222	225
Solvenssisuhde, % (ilman siirtymäsäännöstä)	132	132	178	176

*siirtymäsäännökset huomioiden

EKP:n valvonta

OP Ryhmä on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. OP Ryhmä sai 2.2.2017 EKP:n päätöksen asettaa OP Ryhmän vähittäisvastuille riskipainolattiat. EKP:n asettamat relevantit vähittäisvastuiden riskipainoalarajat ovat 15,4 prosenttia

kiinteistövakuudellisille ja 32,7 prosenttia muille henkilöasiakkaiden vastuille.

EKP on asettanut OP Ryhmälle valvojan arviointiin (SREP) perustuvan pääomavaatimuksen. EKP:n asettama 1.3.2019 voimaan tullut lisäpääomavaatimus (P2R) on 2 prosenttia (1,75). Lisäksi EKP on määrittänyt vakavaraisuusohjeistuksen (P2G), jonka määrä on 1,0 prosenttia ja jonka rikkoutuminen ei vaikuttaisi esimerkiksi voitonjakoon. OP Ryhmälle asetettu lisäpääomavaatimus on hieman keskimääräistä EKP valvottavien pankkien lisäpääomavaatimusta alhaisempi.

Kriisintarkastuksesta annetun lain mukaiset velat

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkastusta koskevan sääntelyn mukaan kriisintarkastusviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisintarkastusviranomaisena on Brysselissä toimiva EU:n kriisintarkastusneuvosto (Single Resolution Board, SRB). OP Ryhmän omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen (MREL) vaatimukseksi on asetettu 12,2 miljardia euroa eli 27,6 prosenttia vuoden 2016 lopun kokonaisriskin määrästä. OP Ryhmän tavoitteena on kattaa MREL-vaatimus omilla varoilla ja muilla huonomman etuoikeuden veloilla. OP Ryhmän MREL-suhdeluku oli arviolta 38 prosentin tasolla vuodenvaihteessa 2018. SRB on vahvistanut OP Ryhmän kriisintarkastustrategian, jossa kriisintarkastustoimet kohdistettaisiin Single Point of Entryä toimivaan OP Yrityspankkiin.

Riskiasema

OP Ryhmän riskiasema on säilynyt vakaana. Riskinotto kyky on vahva ja turvaa ryhmän liiketoiminnan toimintaedellytykset.

Vahva riskinotto kyky ja maltillinen tavoiteriskitaso pitävät luottoriskiaseman vakaana.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on hyvä. Rahoituksen saatavuus on säilynyt hyvänä. Katsauskauden aikana OP Ryhmä laski liikkeelle pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 1,9 miljardin euron edestä (3,3). Talletusten osuus luottokannasta on säilynyt vakaana katsauskauden ajan.

OP Ryhmän markkinariskiasema oli katsauskaudella vakaa. Ryhmän markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 143 miljoonaa euroa (160). VaR-tunnusluku sisältää vakuutusyhteisöjen kokonaistaseen, trading-toiminnan, likviditeettireservin ja sisäisen pankin korkoriskiposition.

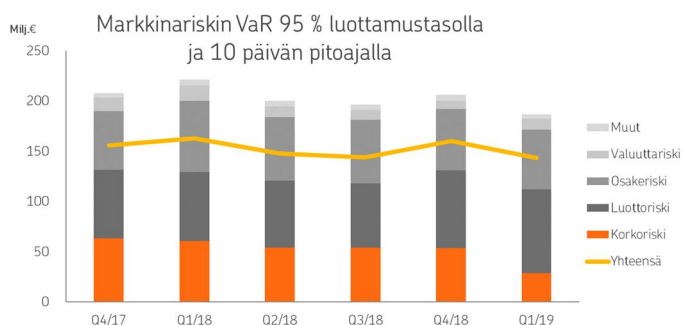
Operatiivisten riskien arvioidaan olevan tavoitteen mukaisesti maltillisella tasolla. Keskusyhteisön uudelleenorganisointi ja uuden toimintamallin käyttöönotto sekä palveluiden kehittämisen nopeus asettavat kuitenkin operatiivisten riskien hallinnalle lisähaasteita. Toteutuneista operatiivisista riskeistä aiheutui katsauskaudella noin 1,8 miljoonan euron bruttokustannukset.

Katsauskaudella compliance-toiminnon resursseja vahvistettiin compliance-valvonnan ja liiketoiminnan compliance-tuen parantamiseksi.

Vähittäispankki ja Yrityspankki

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariski.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena.

	OP Ryhmä		Vähittäispankki		Yrityspankki	
	31.3.2019	31.12.2018	31.3.2019	31.12.2018	31.3.2019	31.12.2018
Vastuut*, mrd. €	113,3	110,1	75,8	74,1	37,5	36,0
yritysassiakkaiden vastuut, mrd. €	57,6	56,4	55,6	54,5	2,0	1,9
henkilöasiakkaiden vastuut, mrd. €	50,0	48,5	18,6	18,1	31,3	30,4
muut vastuut, mrd. €	5,7	5,2	1,5	1,5	4,2	3,7
joista parhaimmissa luottoluokissa**, %	69,3	70,6	73,4	74,9	60,3	61,1
josta muissa luottoluokissa (pois lukien maksukyvyttömät), %	29,8	28,6	25,6	24,2	39,1	38,4
josta maksukyvyttömiksi luokitellut, %	0,8	0,8	1,0	0,9	0,6	0,5
maksukyvyttömiksi luokitellut***, mrd. €	0,9	0,8	0,7	0,7	0,2	0,1
Ongelmasaamiset****, mrd. €	3,2	3,1	3,0	2,9	0,2	0,1
Ongelmasaamiset luotto- ja takauskannasta, %	3,5	3,4	4,5	4,5	0,8	0,6
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	1,1	1,0	1,3	1,3	0,5	0,4
Terveet lainanhoitajustosaamiset luotto- ja takauskannasta, %	2,4	2,4	3,2	3,2	0,3	0,2
Terveet lainanhoitajustosaamiset ongelmasaamisista, %	68,2	69,5	70,3	71,1	37,3	36,6

*Vastuut eivät sisällä OP Ryhmän luottolaitoksia tytäryhtiöineen eivätkä oman pääoman ehtoisia sijoituksia. Vertailukauden luvut on oikaistu nykyisen seurannan mukaisiksi.

**Henkilöasiakkaiden luottoluokissa A+B- olevat sopimukset, yritysasiakkaiden luottoluokissa 1–5,5 (IG) olevien asiakkaiden vastuut

***Henkilöasiakkaiden luottoluokissa F olevat sopimukset, yritysasiakkaiden luottoluokissa 11–12 olevien asiakkaiden vastuut

****Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisista, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä saamisista, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitajusto. Lainanhoitajustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitajustosaamisista ovat koajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajusto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia omista varoista. Asiakasriskejä kattavat omat varat olivat 11,6 miljardia euroa (11,4).

Yritys- ja asuntoyhteisövästuiden merkittävimmät toimialat	31.3.2019	31.12.2018**
Asuntojen vuokraus ja hallinta*, %	18,6	18,3
Palvelut, %	10,2	10,1
Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta, %	9,9	10,0
Muut toimialat, %	61,3	61,6
Yhteensä, %	100	100

*Asuntojen vuokraus ja hallinta -toimialan vastuista 94,4 prosenttia oli asuntoyhteisöjen vastuuta ja 11,0 prosenttia oli julkisyhteisöjen takaamia.

**Vertailukauden luvut on oikaistu nykyisen seurannan mukaisiksi.

Vähittäispankin korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen oli maaliskuun lopussa -73 miljoonaa euroa (-101). Korkotuloriski lasketaan uudella mallilla yhden vuoden aikaperiodille, joka saadaan jakamalla kolmen seuraavan vuoden korkotuloriskin summa kolmella. Vertailutieto on laskettu yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena seuraavan 12 kuukauden korkokatteeseen.

OP Ryhmässä hallinnoitavien talletussuojan piiriin kuuluvien talletusten yhteismäärä maaliskuun lopussa oli 36,7 miljardia euroa (36,0). Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä OP Ryhmän asiakasta kohden.

Vakuutus

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkemutoisen vakuutusvelan edunsaajien eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutusvelan diskonttokoron ja markkinakorkojen välinen ero.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi eläkemutoista vakuutusvelkaa 44 miljoonaa euroa (45). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 26 miljoonaa euroa (23).

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vahinkovakuutuksen merkittävin markkinariski on markkinakorkojen laskun vakuutusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus.

Sijoitusten riskiasema oli katsauskaudella vakaa. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 54 miljoonaa euroa (50). Sijoitussalkun omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkojohdannaisilla. Salkun korko- ja luottoriski säilyi vakaana.

Henkivakuutus

Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan arvostamisessa

käytetty korkotaso sekä vakuutettujen eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi vakuutusvelkaa 27 miljoonaa euroa (26). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 31 miljoonaa euroa (29).

Suomi-yhtiöstä siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusriskejä ja asiakaskäyttäytymisen muutokseen liittyviä riskejä on puskuroitu. Puskuri riittää kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kantojen riskit. Puskurit olivat yhteensä 336 miljoonaa euroa (289) maaliskuun lopussa.

Sijoitusten riskiasema oli katsauskaudella vakaa. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 60 miljoonaa euroa (56). Sijoitussalkun omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkojohdannaisilla. Salkun korko- ja luottoriski säilyi vakaana.

Muu toiminta

Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettirisikit. Merkittävien markkinariskitekijä on luottospreadien muutosten vaikutus likviditeettireserviin sisältyvien saamistodistusten arvoon.

Likviditeettireservin saamistodistusten markkina-arvoon suhteutettu markkinariski (VaR 95 %) pysyi vakaana katsauskaudella. Omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi riittää kattamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeen tiedossa olevien ja ennakoitujen maksuvirtojen sekä likviditeettistressiskenaarion osalta.

OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likviditeettireservin riittävyyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan LCR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli maaliskuun lopussa 158 prosenttia (143).

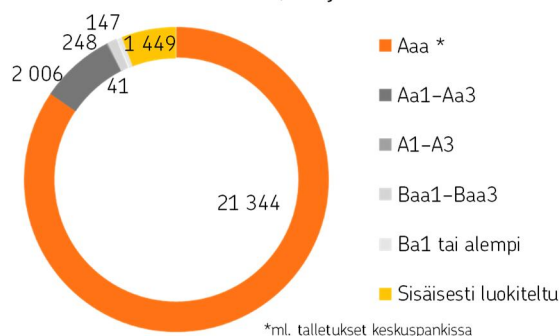
OP Ryhmän pitkäaikaisen rahoituksen riittävyyttä seurataan muun muassa rakenteellista rahoitusriskiä mittaavalla NSFR-suhdeluvulla. Sääntelyssä NSFR-suhdeluvulle ei ole vielä asetettu vähimmäisvaatimusta. OP Ryhmän NSFR-suhdeluku oli maaliskuun lopussa nykytulkintojen mukaan 113 prosenttia (111).

Likviditeettireservi

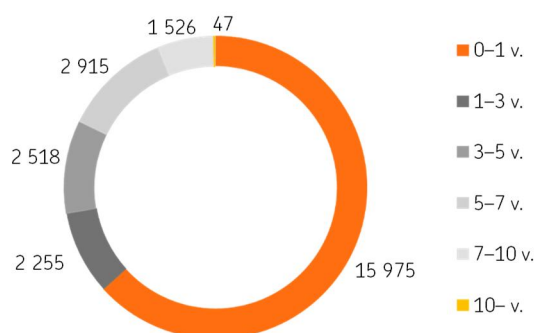
Mrd. €	31.3.2019	31.12.2018	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	14,5	12,2	18,4
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	9,0	9,2	-2,1
Yhteensä	23,5	21,4	9,6
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	1,8	1,3	33,6
Likviditeettireservi markkina-arvoin	25,2	22,7	11,0
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-0,8	-0,7	15,1
Likviditeettireservi vakuusarvoin	24,4	22,0	10,9

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia ja arvopaperistettuja saamia.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 31.3.2019, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 31.3.2019, milj.€

Luottoluokitukset

31.3.2019

Luokituslaitos	Lyhyt varain- hankinta	Näkymä	Pitkä varain- hankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	Vakaa	AA-	Vakaa
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Global Ratings Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service Ltd:stä. OP Yrityspankin luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

Luottoluokitukset eivät muuttuneet katsauskaudella.

Segmenttien tulos

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yrityssiakkaat), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaat) ja Vakuutus (Vakuutusasiakkaat). Terveys- ja hyvinvointiliiketoiminta sisältyy Vakuutusliiketoimintasegmenttiin. Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Vähittäispankki

- Tulos ennen veroja oli 49 miljoonaa euroa (66).
- Tuotot pienivät 1,3 prosenttia. Korkokate kasvoi 5,9 prosenttia vertailukaudesta ja nettopalkkiotuotot 1,2 prosenttia. Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 12 miljoonaa euroa.
- Kulut kasvoivat 2,5 prosenttia 301 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 7,1 prosenttia vakausmaksun, kehittämisen kulujen ja volyymin kasvun johdosta.
- Luottokanta kasvoi vuodessa 4,5 prosenttia ja talletuskanta 8,3 prosenttia.
- Arvon alentumisten määrä oli 7 miljoonaa euroa (14). Järjestämättömät saamiset olivat 1,3 prosenttia (1,3) luotto- ja takauskannasta.
- Vähittäispankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen ja rahoituksen järjestelmien uudistamiseen, muun muassa digitaalisen asuntolainapalvelun kehittämiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %	1–12/2018
Korkokate	228	215	5,9	886
Nettopalkkiotuotot	188	185	1,2	677
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-13	-1		9
Muut tuotot	10	19	-47,8	62
Tuotot yhteensä	413	418	-1,3	1 635
Henkilöstökulut	111	113	-1,6	225
Poistot ja arvonalentumiset	10	13	-23,0	84
Liiketoiminnan muut kulut	181	169	7,1	678
Kulut yhteensä	301	294	2,5	987
Saamisten arvonalentumiset	-7	-14	-47,8	33
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-56	-44	25,3	-194
Tulos ennen veroja	49	66	-26,5	421
Kulu–tuotto–suhde, %	73,0	70,3	2,7*	60,4
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	1,3	1,4	-0,1*	1,3
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,16	0,28	-0,12*	0,43
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonusia, %	0,40	0,48	-0,08*	0,63
Milj. €				
Nostetut asuntoluotot	1 627	1 667	-2,4	7 633
Nostetut yritysluotot	658	542	21,4	2 335
Välitetyt asunto- ja kiinteistökaupat, kpl	2 552	2 682	-4,8	12 158
Mrd. €				
Luottokanta	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %	1–12/2018
Asuntoluotot	38,7	37,6	2,9	38,6
Yritysluotot	7,6	7,3	4,5	7,4
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	19,5	18,1	7,6	19,1
Luottokanta yhteensä	65,8	63,0	4,5	65,0
Takauskanta	0,6	0,6	8,5	0,6
Talletukset				
Käyttely- ja maksuliiketalletukset	34,0	30,8	10,4	32,6
Sijoitustalletukset	18,6	17,7	4,8	18,1
Talletukset yhteensä	52,6	48,6	8,3	50,8

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vähittäispankki-segmentti muodostuu henkilö- ja pk-yrittäjäasiakkaiden pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisökonsernissa.

Luottokanta kasvoi vuodessa 4,5 prosenttia 65,8 miljardiin euroon. Opintolainakannan kasvuvauhti on ollut nopeaa elokuussa 2017 tehdyn opintotuki uudistuksen jälkeen. Maaliskuun lopussa opintoluottokanta oli 1,5 miljardia euroa eli kasvu vuodessa oli 21 prosenttia.

Asuntovelalliset ovat nauttineet historiallisen alhaisesta korkotasosta poikkeuksellisen pitkään, ja asiakkaiden kiinnostus asuntoluottojen ja asuntoyhteisöluottojen suojaamiseen korkojen nousulta on kasvanut. Henkilöasiakkaiden asuntoluotoista oli katsauskauden lopussa suojattu 21,5 prosenttia (20,1).

Vuonna 2018 OP otti käyttöön digitaalisen asuntolainapalvelun, jonka avulla asiakas voi hakea ja saada asuntolainapäätöksen ja -tarjouksen nopeasti ja automaattisesti verkossa. Toukokuun 2019 loppuun mennessä kaikki osuuspankit ovat palvelussa mukana.

Talletuskanta kasvoi vuodessa 8,3 prosenttia 52,6 miljardiin euroon. Kasvu muodostui sekä käyttely- ja maksuliiketeleistä että sijoitustalletuksista.

Sijoittaja- ja säästäjäasiakkaiden kokonaismäärä kasvoi katsauskauden aikana lähes 2 500:lla ja oli maaliskuun lopussa noin 798 000.

OP-Kiinteistökeskusten välittämien asunto- ja kiinteistökauppojen määrä pieneni 4,8 prosenttia vertailukaudesta. Kiinteistönvälitysala on isossa murroksessa ja kilpailu kiristyy entisestään. Kahden viime vuoden aikana OP-Kiinteistökeskuksen toimintaa on uudistettu voimakkaasti muun

muussa tuomalla markkinoille OP Koti -verkkopalvelu. Kevään aikana OP-Kiinteistökeskus uudistaa brändinsä OP Kodiksi.

OP on mukana kehittämässä digitaalisen asuntokaupan alustaa (DIAS), mikä tehdään pankkien, kiinteistönvälitysalan, teknologiayrityksen ja viranomaisten yhteistyönä. Asunto-osakekaupan digitalisointi alkoi vuoden 2019 alussa ja etenee vaiheittain.

Katsauskauden tulos

Vähittäispankin tulos ennen veroja oli 49 miljoonaa euroa (66). Korkokate kasvoi 5,9 prosenttia luottokannan kasvun ja varainhankintakustannusten laskun seurauksena 228 miljoonaan euroon. Nettopalkkiotuotot kasvoivat 1,2 prosenttia 188 miljoonaan euroon (185). Sijoitustoiminnan nettotuotot pienenevät -13 miljoonaan euroon. Tuotot laskivat yhteensä 1,3 prosenttia.

Kulut kasvoivat 2,5 prosenttia 301 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut pienenevät 1,6 prosenttia 111 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 7,1 prosenttia 181 miljoonaan euroon. ICT-kulujen kasvu oli 2 miljoonaa euroa. Panostukset kehittämiseen sekä volyymin kasvu kasvattivat ICT-kuluja. Liiketoiminnan muita kuluja kasvattivat myös kirjauskäytäntömuutoksen johdosta Rahoitusvakausviraston vakausmaksut 10 miljoonaa euroa. Kulu-tuotto-suhde oli 73,0 prosenttia (70,3).

Saamisten arvonalentumisten määrä laski 7 miljoonaan euroon (14). Järjestämättömät saamiset olivat 1,3 prosenttia (1,3) luotto- ja takauskannasta.

Yrityspankki

- Tulos ennen veroja oli 56 miljoonaa euroa (117).
- Tuotot pienivät 17,7 prosenttia. Korkokate nousi 8,5 prosenttia vertailukaudesta ja nettopalkkiotuotot laskivat 13,2 prosenttia. Sijoitustoiminnan nettotuotot pienivät 72,1 prosenttia vertailukautta alhaisempien myyntivoittojen, CVA-arvostuksen ja johdannaisten arvostusmalleihin tehtyjen muutosten seurauksena.
- Kulut kasvoivat 76 miljoonaan euroon (59). Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 59,2 prosenttia lähinnä vakauseräyksen johdosta.
- Luottokanta kasvoi 10,1 prosenttia ja talletuskanta pieneni 1,8 prosenttia vuodessa. OP Ryhmän hallinnoitavat varat kasvoivat vuodenvaihteesta 6,3 prosenttia.
- Arvon alentumisten määrä oli 5 miljoonaa euroa (-10). Järjestämättömät saamiset olivat 0,5 prosenttia (0,4) luotto- ja takauskannasta.
- Yrityspankki-segmentin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %	1–12/2018
Korkokate	90	83	8,5	350
Nettopalkkiotuotot	28	33	-13,2	130
Sijoitustoiminnan nettotuotot	13	48	-72,1	165
Muut tuotot	8	6	27,3	20
Tuotot yhteensä	140	170	-17,7	664
Henkilöstökulut	17	20	-16,7	45
Poistot ja arvonalentumiset	5	5	16,2	21
Liiketoiminnan muut kulut	53	33	59,2	166
Kulut yhteensä	76	59	29,3	232
Saamisten arvonalentumiset	-5	10	-148,3	-12
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-4	-3	12,9	-14
Tulos ennen veroja	56	117	-52,6	408
Kulu–tuotto–suhde, %	54,1	34,5	19,7*	34,9
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,5	0,5	0,0*	0,4
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,77	1,73	-0,96*	1,43
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonusia, %	0,81	1,77	-0,96*	1,47
Mrd. €	31.3.2019	31.3.2018	Muutos, %	31.12.2018
Luottokanta	22,5	20,4	10,1	22,3
Talletukset	11,2	11,4	-1,8	11,2
Hallinnoitavat varat (brutto)				
Sijoitusrahastot	24,1	24,2	-0,7	22,7
Instituutioasiakkaat	22,4	23,5	-4,6	21,5
Private Banking**	19,4	18,5	4,5	17,9
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt***	10,5	10,1	4,4	9,8
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	76,4	76,3	0,0	71,8
Milj. €	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %	1–12/2018
Nettomyynti				
Private Banking -asiakkaat	7	-3	366,7	67
Instituutioasiakkaat	-38	291	-113,0	363
Nettomyynti yhteensä	-31	289	-110,6	430

*Suhdeluvun muutos

**Osa kuuluu Vahittäispankki-segmenttiin.

***Kuuluvat Vakuutus-segmenttiin,

OP Ryhmän Yrityspankki-segmentti muodostuu yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnasta sekä varallisuudenhoidosta. Segmentti sisältää OP Yrityspankki Oyj:n pankkitoiminnan, OP Varainhoito Oy:n, OP-Rahastoyhtiö Oy:n ja OP Kiinteistösi joitus Oy:n.

Luottokanta kasvoi vuodessa 10,1 prosenttia 22,5 miljardiin euroon. Talletuskanta pieneni vuodessa 1,8 prosenttia 11,2 miljardiin euroon.

Yrityspankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen. Katsauskaudella OP laajensi OP Autorahoituspalvelun myös kuluttajien väliseen autokauppaan. OP Autorahoituksen myöntää OP Yrityspankki Oyj. Pääomamarkkinatuotteiden kysyntä kasvoi vertailukaudesta.

Huhtikuussa OP otti käyttöön saapuvat SEPA-pikasiirrot, joiden avulla asiakkaat voivat vastaanottaa reaaliaikaisia maksuja muista rahalaitoksista yhtenäisen euromaksualueen sisällä.

Loppuvuoden 2018 negatiivinen tunnelma sijoitusmarkkinoilla näkyi vielä 2019 alkuvuodesta ja pienensi varainhoidon tuotteiden kysyntää. Katsauskauden nettomyynti oli -31 miljoonaa euroa ja pieneni vertailukaudesta 110,6 prosenttia. OP Ryhmän hallinnoitavat varat kasvoivat vuodenvaihteesta 6,3 prosenttia 76,4 miljardiin euroon. Hallinnoitavat varat sisälsivät noin 11 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja (11).

OP-Rahastojen osuudenomistajien määrä kasvoi katsauskaudella bruttona noin 5 000:lla 783 000 osuudenomistajaan. OP-Rahastojen Morningstar-luokitus oli 3,1 (2,9).

Sijoitusrahastotoimeksiannoista tehtiin 79 prosenttia (80) sähköisesti. Katsauskaudella varainhoidon kehittämisspanokset kohdistuivat laajaan järjestelmäkehittämiseen. Rahastosijoittamisen puolella kehitettiin aktiivisesti vastuullisen sijoittamisen rahastoja, joiden kiinnostus sijoittajien keskuudessa on ollut kasvussa.

Katsauskauden tulos

Yrityspankin tulos ennen veroja oli 56 miljoonaa euroa (117). Tuotot olivat 140 miljoonaa euroa (170) ja kulut 76 miljoonaa euroa (59). Kulu-tuotto-suhde heikkeni ja oli 54,1 prosenttia (34,5). Korkokate kasvoi 8,5 prosenttia luottokannan kasvun seurauksena 90 miljoonaan euroon (83).

Yrityspankin nettopalkkiotuotot olivat 28 miljoonaa euroa (33). Nettopalkkiotuotot varainhoidon liiketoiminnasta olivat 0,19 prosenttia hallinnoitavien varojen bruttomäärästä. Muut nettopalkkiotuotot sisältävät pääosin OP Ryhmän sisäisiä veloituksia.

Yrityspankki-segmentin nettopalkkiotuotot

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018	Muutos, %
Rahastot	25	23	11,4
Omaisuu denhoito	4	5	-22,9
Muut	0	5	-108,0
Yhteensä	28	33	-13,2

Sijoitustoiminnan nettotuotot pienenivät 72,1 prosenttia 13 miljoonaan euroon. Vertailukauden sijoitustoiminnan nettotuottoja kasvatti 15 miljoonan euron myyntivoitto. Korkeiden muutoksista ja muista markkinamuutoksista aiheutunut CVA-arvostus heikensi tulosta 7 miljoonaa euroa, vertailukaudella se paransi tulosta 3 miljoonaa euroa. Johdannaisten arvostusmalleihin tehdyt muutokset laskivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 22 miljoonaa euroa.

Kulut kasvoivat 76 miljoonaan euroon (59). Henkilöstökulut pienenivät 16,7 prosenttia 17 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 59,2 prosenttia 53 miljoonaan euroon. ICT-kulujen kasvu oli 8 miljoonaa euroa. Panostukset kehittämiseen sekä volyymien kasvu kasvattivat ICT-kuluja. Liiketoiminnan muita kuluja kasvatti kirjauskäytäntömuutoksen johdosta Rahoitusvakaustarvaston vakausmaksu 13 miljoonaa euroa.

Saamisten arvonalentumiset olivat 5 miljoonaa euroa (-10). Järjestämättömät saamiset olivat 0,5 prosenttia (0,4) luotto- ja takauskannasta.

Vakuutus

- Tulos ennen veroja oli 88 miljoonaa euroa (66) ja parani sijoitustoiminnan myyntivoittojen kasvettua.
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot laskivat 1,1 prosenttia (ilman vuonna 2018 myytyä Baltian liiketoimintaa kasvoivat 3,6 prosenttia).
- Tuotot sijoitustoiminnasta väliaikainen poikkeusmenettely huomioiden olivat 72 miljoonaa euroa (33). Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoon oli vahinkovakuutuksessa 42 miljoonaa euroa (-13) ja henkivakuutuksessa 25 miljoonaa euroa (-8).
- Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 97,5 prosenttia (93,2) ja operatiivinen riskisuhde 70,5 prosenttia (65,6). Operatiivinen toimintakulusuhde oli 26,9 prosenttia (27,7). Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kasvu heikensi vakuutuskatetta.
- Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodenvaihteesta 7 prosenttia 10,5 miljardiin euroon (9,8).
- Kehityspanostukset kohdistuivat sähköisten palveluiden kehittämiseen ja perusjärjestelmäudistukseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %	1-12/2018
Vakuutusmaksutuotot	355	358	-1,1	1 466
Korvauskulut	245	229	7,3	917
Henkivakuutuksen riskiliikkeen kate	7	7	2,4	29
Vakuutuskate	117	137	-14,8	578
Henkivakuutuksen nettopalkkiotuotot	25	24	3,4	107
Vahinkovakuutuksen nettopalkkiotuotot	-11	-15	-	-52
Terveys ja hyvinvointi, nettopalkkiotuotot	3	3	0,0	12
Nettopalkkiotuotot	16	11	45,7	68
Sijoitustoiminnan nettotuotot	129	12	-	70
Muut nettotuotot	-2	1	-378,8	14
Tuotot yhteensä	260	160	62,2	730
Henkilöstökulut	33	30	11,8	127
Poistot ja arvonalentumiset	13	16	-16,2	89
Liiketoiminnan muut kulut	65	65	-0,8	263
Kulut yhteensä	111	110	0,4	480
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-4	-5	-	-18
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-57	21		29
Tulos ennen veroja	88	66	32,3	260
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,26	0,92	0,34*	0,96
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonusia, %	1,32	0,99	0,34*	1,02
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde (vv), %	97,5	93,2		92,0
Operatiivinen riskisuhde (vv), %	70,5	65,6		64,5
Operatiivinen toimintakulusuhde (vv), %	26,9	27,7		27,4
Operatiivinen kulusuhde (hv), %	40,0	34,3		36,4

vv = vahinkovakuutus, hv = henkivakuutus

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vakuutus-segmentti muodostuu vahinko- ja henkivakuutuksesta sekä terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnasta. Segmenttiin kuuluvat OP Vakuutus Oy, A-Vakuutus Oy, Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen ja OP-Henkivakuutus Oy sekä Pohjola Terveys Oy.

Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat sähköisten asiointi- ja ostopalvelujen kehittämiseen, eriytetyn yksilöllisen henkivakuutuskannan konvertointiin uuteen hoitojärjestelmään sekä aloitettuun vahinkovakuutuksen perusjärjestelmäudistukseen. Ajoneuvovakuutusasiakkaille lanseerattiin uusi 24/7-hätäpalvelu ajoneuvojen kaskovahinkojen hoitoon. Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liitettäviä sijoituskohteita

kehitettiin aktiivisesti ja myyntiin tuotiin mm. uusia strukturoituja lainoja, jotka saivat hyvän vastaanoton.

Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat omaisuusarvojen hyvän arvonehityksen seurauksena vuodenvaihteesta 7 prosenttia 10,5 miljardiin euroon (9,8). Sijoitussidonnaisten vakuutusten nettomyynti oli -21 miljoonaa euroa (139).

Pohjola Terveys on tarkentanut strategiaansa ja keskittyy jatkossa ortopediaan ja urheiluklinikatoimintaan. Osana muutosta Pohjola Terveys Oy myy työterveyspalvelunsa Mehiläiselle. Kaupan arvioidaan toteutuvan 1.6.2019.

Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä Pohjola Terveiden palveluihin. Leikkausasiakkaiden antama NPS-luku oli tammi–maaliskuussa 96 (97).

Katsauskauden tulos

Tulos ennen veroja oli 88 miljoonaa euroa (66). Vakuutuskate laski 117 miljoonaa euroon (137) vahinkovakuutuksen korvauskulujen kasvun seurauksena.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	197	192	3,1
Yritysiasiakkaat	157	151	4,2
Baltia	-	16	-
Yhteensä	355	358	-1,1

Vahinkovakuutuksessa sekä henkilö- että yritysasiakkaiden vakuutusmaksutuotot kasvoivat. Maksutuotot kasvoivat yhteensä 3,6 prosenttia ilman vertailukauteen sisällyntä myytyä Baltian liiketoimintaa.

Korvauskulut, ilman Baltian lukuja, kasvoivat 10,1 prosenttia. Uusista omaisuuden ja toiminnan suurvahingoista aiheutuva korvausmeno oli vertailukautta suurempi. Tammi–maaliskuussa kirjattiin 26 uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa (20), joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 23 miljoonaa euroa (18). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos heikensi tulosta 9 miljoonaa euroa (10).

Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin, ilman diskonttokoron muutoksen vaikutusta, heikensivät vakuutusteknistä katetta -15 miljoonaa euroa (5). Vahinkovakuutuksen operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 70,5 prosenttia (65,6).

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 45,9 prosenttia OP Ryhmän sisäisten palkkiokulujen laskettua.

Tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	52	15
Käypään arvoon tulosaikutteisesti	129	-40
Jakotettu hankintameno	1	1
Henkivakuutuserät*	-57	39
Diskonttauksen purkautuminen (vv)	-7	-7
Osakkuusyhtiöt	11	4
Sijoitustoiminnan nettotuotot	129	12
Väliaikainen poikkeusmenettely	-57	21
Yhteensä	72	33

*Sisältää korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille, korkotäydennysten muutokset ja muut vakuutustekniset erät sekä sijoitussidonnaisten ja eriytettyjen taseiden sijoitusten käyvän arvon muutokset.

Tulosta kasvattivat tuotot sijoitustoiminnasta, jotka olivat väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien 72 miljoonaa

euroa (33). Sijoitusten myyntivoitot olivat vahinkovakuutuksessa 21 miljoonaa euroa (4) ja henkivakuutuksessa 24 miljoonaa euroa (5).

Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkotäydennyksillä ja korkojohdannaisilla. Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos oli 11 miljoonaa euroa tulosta parantava (9). Vakuutusvelan kertyneet korkotäydennykset ilman eriytettyjä taseita olivat katsauskauden lopussa 370 miljoonaa euroa (373). Korkotäydennyksistä 32 miljoonaa euroa (78) oli lyhytaikaisia.

Kulut kasvoivat 0,4 prosenttia 111 miljoonaa euroon. Vertailukauteen sisältyy 3,3 miljoonaa euroa vuonna 2018 myydyin Baltian liiketoiminnan kuluja. Vahinkovakuutuksen operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 26,9 prosenttia (27,7).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 97,5 prosenttia (93,2). Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä poistoja yrityskauppojen yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä.

Sijoitustoiminta

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €	42	-13
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %*	2,8	-0,1
Korkosijoitusten Running Yield, %	1,5	1,5
	31.3.2019	31.12.2018
Sijoituskanta, milj. €	3 804	3 730
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	93	94
A-luokiteltuja saamisia, vähintään, %	61	62
Modifioitu duraatio, %	4,4	4,3

* ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavia johdannaisia

Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vakuutusvelan arvonmuutos.

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja*

Milj. €	1–3/2019	1–3/2018
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €	25	-8
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %**	2,4	0,0
Korkosijoitusten Running Yield, %	1,4	1,4
	31.3.2019	31.12.2018
Sijoituskanta, milj. €	3 625	3 644
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	89	95
A-luokiteltuja saamisia, vähintään, %	61	66
Modifioitu duraatio, %	4,2	4,1

*ilman eriytettyjä taseita

**ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavia johdannaisia

Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vakuutusvelan arvonmuutos. Sijoitustase ei sisällä eriytettyjä taseita.

Muu toiminta

Avainlukuja

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018	Muutos, %	1-12/2018
Korkokate	-15	-15	2,1	-48
Nettopalkkiotuotot	1	1	-15,4	6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	14	22	-34,8	21
Liiketoiminnan muut tuotot	146	133	9,5	548
Tuotot yhteensä	146	141	3,1	527
Henkilöstökulut	35	40	-12,3	120
Poistot ja arvonalentumiset	30	33	-7,7	131
Liiketoiminnan muut kulut	75	80	-5,5	339
Kulut yhteensä	141	153	-7,8	590
Saamisten arvonalentumiset	0	0	94,2	1
Tulos ennen veroja	5	-11	-	-64

Muu toiminta -segmentti sisältää muita segmenttejä tukevat toiminnot. Segmenttiin kuuluvat pääosa OP Osuuskunnasta, OP-Palvelut Oy ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot.

Katsauskauden tulos

Muu toiminta -segmentin tulos ennen veroja oli 5 miljoonaa euroa (-11). Tulosta paransivat liiketoiminnan muiden tuottojen kasvu ja kulujen lasku. Tuotot yhteensä kasvoivat 3,1 prosenttia 146 miljoonaan euroon.

Muu toiminta -segmentin korkokate oli -15 miljoonaa euroa (-15). Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 34,8 prosenttia 14 miljoonaan euroon. Sijoitustoiminnan nettotuottoja laski myyntivoittojen pienentyminen 9 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 9,5 prosenttia 146 miljoonaan euroon OP Ryhmän sisäisten veloitusten kasvettua.

Muu toiminta -segmentin kulut laskivat vertailukaudesta 7,8 prosenttia 141 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut laskivat 12,3 prosenttia 35 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 7,7 prosenttia 30 miljoonaan euroon. Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 45,6 prosenttia 30 miljoonaan euroon. Poistojen kasvu oli seurausta viime vuosien kehittämispanostusten kasvusta. Arvonalentumispoistot puolestaan laskivat vertailukaudesta 12 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut kulut laskivat 5,5 prosenttia 75 miljoonaan euroon ICT-kulujen laskettua 5 miljoonaa euroa.

OP Ryhmän senior-ehtoisen tukkuvarainhankinnan, TLTRO-II-varainhankinnan sekä katettujen joukkovelkakirjalainojen keskimarginaali oli maaliskuussa 16 korkopistettä (14). Katetut joukkovelkakirjalainat raportoidaan osana Vähittäispankki-segmenttiä.

Investoinnit ja palvelukehittäminen

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-investoinneista.

OP Ryhmän kehittämismenot olivat tammi–maaliskuussa 74 miljoonaa euroa (100). Niihin sisältyvät lisenssimaksut, ostetut palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Kehittämismenoista 34 miljoonaa euroa (46) on aktivoitu.

Yksityiskohtaisempaa tietoa OP Ryhmän investoinneista sisältyy tämän osavuositarkastuksen liiketoimintasegmenttikohdaisiin osioihin.

Henkilöstö ja palkitseminen

OP Ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 12 254 henkilöä (12 066). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 156 (12 241). Henkilöstön määrä kasvoi alkuvuonna mm. vuokratyövoiman sisäistämisen johdosta.

Henkilöstö katsauskauden lopussa

	31.3.2019	31.12.2018
Vähittäispankki	7 657	7 515
Yrityspankki	797	780
Vakuutus	2 043	1 872
Muu toiminta	1 757	1 899
Yhteensä	12 254	12 066

Katsauskauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 64 henkilöä (56). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 62,0 vuotta (61,8).

Kauppateiden maisteri, CIA Sakari Lehtinen (49) on nimetty OP Ryhmän tarkastusjohtajaksi 1.5.2019 alkaen. Hän raportoi uudessa toimessaan OP Ryhmän pääjohtaja Timo Ritakalliolle ja OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle.

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yrityskohtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitetusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitetusta henkilöstörahostosta.

Vuosille 2017–19 on vahvistettu johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä. Lisäksi henkilöstölle suunnattu OP Ryhmän henkilöstörahoston palkitsemisjärjestelmä jatkuu vuoden ansaintajaksain.

Kannustinjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely. Palkitsemisjärjestelmä 2017–19 noudattelee edellisen kolmivuotisen ansaintajakson pääperiaatteita.

Pitkän aikavälin tavoitemittareiksi OP Osuuskunnan hallintoneuvosto on asettanut OP Ryhmän tuloksen ennen veroja, asiakaskokemuksen sekä mobiiliasioinnin kasvun (digitaalinen asiointi). Ryhmätasoiset tavoitteet ovat yhtenevät johdon kannustinjärjestelmässä ja OP Ryhmän henkilöstörahostossa.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän osavuositarkastukseen yhdisteltiin katsauskauden lopussa yhteensä 155 osuuspankkia (156) ja OP Osuuskunta - konserni.

Katsauskaudella osuuspankkien lukumäärää pienensi Mellilän Osuuspankin sulautuminen Niinijoen Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Niinijoen Osuuspankin toiminimi on muuttunut Niinijokivarren Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 28.2.2019.

Merimaskun Osuuspankki on sulautunut Turun Seudun Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.4.2019.

Kalkkisten Osuuspankki on sulautunut Järvi-Hämeen Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.4.2019.

Länsi-Uudenmaan Osuuspankki ja Keski-Uudenmaan Osuuspankki ovat 28.2.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Länsi-Uudenmaan Osuuspankki sulautuu Keski-Uudenmaan Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Keski-Uudenmaan Osuuspankin toiminimi muuttuu Uudenmaan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.9.2019.

Akaan Osuuspankki, Urjalan Osuuspankki ja Valkeakosken Osuuspankki ovat 7.3.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Akaan Osuuspankki ja Valkeakosken Osuuspankki sulautuvat Urjalan Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä pankin toiminimi muuttuu Etelä-Pirkanmaan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.8.2019.

Sonkajärven Osuuspankki ja Ylä-Savon Osuuspankki ovat 14.3.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Sonkajärven Osuuspankki sulautuu Ylä-Savon Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.8.2019.

Kannuksen Osuuspankki ja Suomenselän Osuuspankki ovat 18.3.2019 ja 13.3.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Kannuksen Osuuspankki sulautuu Suomenselän Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.10.2019.

OP Vakuutus Oy ja Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen ovat 15.3.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen sulautuu OP Vakuutus Oy:öön. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu

rekisteröintijankokohda on 31.10.2019. Sulautuminen edellyttää Finanssivalvonnan suostumusta.

OP Ryhmä ottaa käyttöön Pohjola-nimen vahinkovakuutusliiketoiminnassa 1.6.2019 lukien, jolloin OP Vakuutus Oy:n toiminimi muuttuu Pohjola Vakuutus Oy:ksi. Samanaikaisesti Pohjola Terveys Oy:n toiminimi muuttuu Pohjola Sairaala Oy:ksi.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Ryhmän keskusyhteisön (OP Osuuskunta) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 20.3.2019.

Hallintoneuvostoon valittiin seuraavat erovuorossa olleet hallintoneuvoston jäsenet uudelleen kolmivuotiskaudeksi, joka päättyy vuonna 2022: yrittäjä Leif Enberg, asianajaja Taija Jurmu, lehtori Marja-Liisa Kaakko, professori Petri Sahlström ja lehtori Mervi Väisänen.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin toimitusjohtaja Mika Helin, toimitusjohtaja Salla Rosas, maa- ja metsätalousyrittäjä Timo Saukkonen sekä yrittäjä Carolina Sandell. Mika Heliniä ja Salla Rosasta lukuun ottamatta uusien jäsenten toimikausi hallintoneuvostossa on 2019–2022. Mika Helinin toimikausi on 2019–2020 ja Salla Rosaksen 2019–2021.

Hallintoneuvostossa on yhteensä 36 jäsentä.

Järjestäytymiskokouksessaan hallintoneuvosto valitsi hallintoneuvoston puheenjohtajiston. Puheenjohtajaksi valittiin uudelleen kansantaloustieteen professori Jaakko Pehkonen ja varapuheenjohtajiksi markkinoinnin lehtori Mervi Väisänen ja toimitusjohtaja Olli Tarkkanen.

Puheenjohtajiston rinnalla hallintoneuvoston viidellä valiokunnalla on keskeinen rooli hallintoneuvoston työskentelyssä. Hallintoneuvoston työvaliokunnan, palkitsemisvaliokunnan ja keskusyhteisökonsernin johdon nimitysvaliokunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimii KTM Riitta Palomäki ja riskienhallintavalioikunnan puheenjohtajana KTM, hallituksen puheenjohtaja Arto Ylimartimo.

Osuuskunnan kokous 20.3.2019 päätti keskusyhteisön sääntöjen muuttamisesta. Sääntömuutoksen tarkoituksena on siirtyä kolmiportaiseen hallintomalliin (toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja – hallitus – hallintoneuvosto), jossa keskusyhteisöllä on nykyisen sisäisen johtokunnan sijaan muista kuin keskusyhteisön johtajista koostuva hallitus. Uudessa hallintomallissa hallitus vastaa keskusyhteisön päätöksenteosta lukuun ottamatta säännöissä erikseen hallintoneuvoston vahvistettavaksi määrättyjä, koko OP Ryhmän kannalta merkittäviä periaatepäätöksiä. Hallitus vastaa lisäksi keskusyhteisön valvonnasta, ja hallintoneuvoston nykyiset valiokunnat (riskienhallinta-, tarkastus- ja palkitsemisvaliokunta) muuttuvat hallituksen valiokunniksi. Hyväksytyt säännöt ja niiden mukainen uusi hallintomalli tulevat voimaan 1.1.2020.

Tilintarkastajaksi tilikaudeksi 2019 valittiin varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha-Pekka Mylén.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

OP Osuuskunta on päättänyt kartoittaa mahdollisuuksia Vallilan kiinteistön myyntiin. OP Ryhmän omistama Vallilan kiinteistö käsittää Helsingin Vallilassa sijaitsevan korttelin, joka valmistui kokonaisuudessaan vuonna 2017. Mahdollisen myynnin toteutuessa OP Ryhmä jatkaisi toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella.

EKP antoi 25.4.2019 OP Ryhmälle päätöksen vähittäisvastoista osana TRIM-arviointihanketta (Targeted Review of Internal Models). Päätös korottaa OP Ryhmän vakavaraisuuslaskennassa käytettäviä asuntoluottojen riskipainoja nykyisen 6 prosentin tasolta arviolta noin 12 prosentin tasolle. Riskipainojen korotukset ovat voimassa toistaiseksi, kunnes päätöksen laadulliset vaatimukset on täytetty. Päätöksellä ei ole vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen nykytilanteessa, kun voimassa ovat sekä EKP:n aiemmin asettama IRBA-riskipainolattia että Finanssivalvonnan asettama asuntoluottojen 15 prosentin riskipainolattia.

OP Ryhmä selvittää pitkän aikavälin tahtotilaansa jatkuvan menestyksen turvaavaksi ryhmärakenteeksi. Selvitystyöhön ja ryhmän tulevaisuuden pohdintaan osallistuvat kaikki ryhmän hallintoelimet, ja sen arvioidaan valmistuvan vuoden 2020 aikana.

Loppuvuoden näkymät

Finanssialan toimintaympäristö on säilynyt kohtuullisen suotuisana. Matala korkotasoa ja runsas likviditeetti nostattivat alkuvuoden aikana pörssikursseja voimakkaasti, vaikka geopoliittiset epävarmuudet ja pelot maailmantalouden hidastumisesta varjostivatkin markkinoiden tunnelmaa. Toisaalta matala markkinakorkotasoa hidastaa edelleen pankkien korkokatteen kasvua ja heikentää vakuutusyhteisöjen korkosijoitusten tuottoja.

Finanssialan merkittävimmät strategiset riskit liittyvät teknologian kehitymisestä seuraaviin kilpailuympäristön muutoksiin. Digitaalisen markkinan pelisäännöillä toimivat uudet finanssialan yritykset haastavat perinteisten finanssiryhtiöiden ansaintamalleja. Asiakaskäyttäytymisessä vastuullisuuden vaade nousee entistä tärkeämmäksi kriteeriksi yritystä ja palveluntarjoajaa valittaessa.

OP Ryhmän vuoden 2019 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan pienemmäksi kuin vuoden 2018 tulos. Merkittävimmät tuloksen epävarmuustekijät liittyvät korko- ja sijoitusympäristön muutoksiin, markkinoiden kasvuvauhtiin, kilpailutilanteen muutoksiin sekä arvonalentumisiin.

Kaikki tässä osavuosisikatsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tähänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Tuloslaskelma

MIJ. €	Lilte	1-3/2019	1-3/2018
Korkokate	3	285	281
VakuutusKate	4	109	127
Nettopalkkiotuotot	5	234	232
Sijoitustoiminnan nettotuotot	6	156	80
Liiketoiminnan muut tuotot		9	12
Tuotot yhteensä		793	732
Henkilöstökulut		197	204
Poistot ja arvonalentumiset		59	66
Liiketoiminnan muut kulut	7	210	187
Kulut yhteensä		465	456
Saamisten arvonalentumiset	8	-11	-4
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		-64	-52
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		-55	19
Tulos ennen veroja		197	239
Tuloverot		41	53
Kauden tulos		156	186
Jakautuminen:			
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		155	183
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		1	3
Yhteensä		156	186

Laaja tuloslaskelma

MIJ. €	Lilte	1-3/2019	1-3/2018
Kauden tulos		156	186
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohtajaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		-8	15
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Käypään arvoon arvostamisesta		83	-52
Rahavirran suojauksesta		70	-6
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay appach)		56	-19
Muuntoerot		0	0
Tuloverot			
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohtajaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		2	-3
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käypään arvoon arvostamisesta		-17	10
Rahavirran suojauksesta		-14	1
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay appach)		-11	4
Kauden laaja tulos		317	137
Kauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		316	134
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		1	3
Yhteensä		317	137

Tase

Milj. €	Litettieto	31.3.2019	31.12.2018
Käteiset varat		14 566	12 350
Saamiset luottolaitoksilta		187	183
Johdannaissopimukset	16	4 451	3 643
Saamiset asiakkailta	18	88 022	87 081
Sijoitusomaisuus		23 855	23 050
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		10 471	9 771
Aineettomat hyödykkeet		1 482	1 490
Aineelliset hyödykkeet		787	737
Muut varat		2 273	1 875
Verosaamiset		224	209
Varat yhteensä		146 318	140 387
Velat luottolaitoksille		4 872	4 807
Johdannaissopimukset		3 221	2 992
Velat asiakkaille		67 395	66 112
Vakuutusvelka	9	9 812	9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9	10 511	9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10	32 510	30 458
Varaukset ja muut velat		3 642	2 617
Verovelat		969	921
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 353	1 358
Velat yhteensä		134 285	128 552
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma			
Jäsenosuudet		199	199
Tuotto-osuudet		2 951	3 042
Käyvän arvon rahasto	11	174	7
Muut rahastot		2 184	2 183
Kertyneet voittovarot		6 351	6 250
Määräysvallattomien omistajien osuus		175	154
Oma pääoma yhteensä		12 033	11 835
Velat ja oma pääoma yhteensä		146 318	140 387

Oman pääoman muutoslaskelma

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 536	10 982	101	11 084
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018		-28		-30	-57		-57
Oma pääoma 1.1.2018	3 097	148	2 173	5 506	10 925	101	11 026
Tilikauden laaja tulos		-61	0	195	134	3	137
Tilikauden tulos				183	183	3	186
Muut laajan tuloksen erät		-61	0	12	-49		-49
Voitonjako				-51	-51		-51
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	-78				-78		-78
Rahastosiirrot			-2	2			0
Muut				8	8	18	26
Oma pääoma 31.3.2018	3 019	88	2 171	5 660	10 938	122	11 060

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2019	3 241	7	2 183	6 250	11 681	154	11 835
Tilikauden laaja tulos		167	0	149	316	1	317
Tilikauden tulos				155	155	1	156
Muut laajan tuloksen erät		167		-6	160		160
Voitonjako				-47	-47	-3	-49
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	-91				-91		-91
Osakkuusyhtiösiirrot					0		0
Rahastosiirrot			1	-1	0		0
Muut				0	0	22	22
Oma pääoma 31.3.2019	3 150	174	2 184	6 351	11 858	175	12 033

Rahavirtalaskelma

Miilj. €	Litteleto	1-3/2019	1-3/2018
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden tulos		156	186
Oikaisut tilikauden tulokseen		92	383
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		-1 673	-1 665
Saamiset luottolaitoksilta		25	14
Johdannaisopimukset		10	-18
Saamiset asiakkailta		-882	-925
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		32	-98
Sijoitusomaisuus		-333	-307
Muut varat		-526	-331
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		2 252	-1 020
Velat luottolaitoksille		-38	-564
Johdannaisopimukset		-11	1
Velat asiakkaille		1 284	-602
Vakuutusvelka		56	7
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista		129	2
Varaukset ja muut velat		832	137
Maksetut tuloverot		-48	-55
Saadut osingot		19	5
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		798	-2 166
Investointien rahavirta			
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä		0	0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-39	-58
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset		1	5
B. Investointien rahavirta yhteensä		-39	-53
Rahoituksen rahavirrat			
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset		9 405	6 276
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset		-7 827	-5 392
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset		101	143
Osuus- ja osakepääoman vähennykset		-192	-221
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot			-13
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä		1 487	794
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)		2 246	-1 425
Rahavarat tilikauden alussa		12 423	13 245
Rahavarat tilikauden lopussa		14 669	11 819
Saadut korot		431	451
Maksetut korot		-216	-261
Rahavarat			
Käteiset varat		14 566	11 670
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta		103	149
Yhteensä		14 669	11 819

Segmenttiraportointi

Segmenttikohittaiset tiedot

Segmenttien pääomitus perustuu luottolaitoslain mukaiseen OP Ryhmän vakavaraisuuslaskelmaan. Vähittäispankki- ja Yrityspankki-segmenteille on kohdistettu pääomia siten, että Ydinvakavaraisuus (CET1) on 22 prosenttia (21). Vakuutus-segmentille on kohdistettu pääomia siten, että vahinkovakuutuksen Solvenssisuhde (SII) on 120 prosenttia (120) ja henkivakuutuksen 130 prosenttia (130). Pääomien allokoinnilla on vaikutusta segmentin maksamiin konsernin sisäisiin korkoihin.

Tulos tammi-maaliskuu 2019, milj. €	Vähittäis-pankki	Yritys-pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	228	90	-3	-15	-15	285
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	0	-2	-3	4		
Vakuutuskate			117		-8	109
Nettopalkkiotuotot	188	28	16	1	0	234
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-13	13	129	14	12	156
Liiketoiminnan muut tuotot	10	8	1	146	-156	9
Tuotot yhteensä	413	140	260	146	-166	793
Henkilöstökulut	111	17	33	35	0	197
Poistot ja arvonalentumiset	10	5	13	30	0	59
Liiketoiminnan muut kulut	181	53	65	75	-164	210
Kulut yhteensä	301	76	111	141	-164	465
Saamisten arvonalentumiset	-7	-5	0	0	0	-11
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-56	-4	-4		0	-64
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			-57		2	-55
Tulos ennen veroja	49	56	88	5	0	197

Tulos tammi-maaliskuu 2018, milj. €	Vähittäis-pankki	Yritys-pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	215	83	-4	-15	1	281
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	0	-1	-3	3		
Vakuutuskate			137		-9	127
Nettopalkkiotuotot	185	33	11	1	1	232
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-1	48	12	22	0	80
Liiketoiminnan muut tuotot	19	6	4	133	-150	12
Tuotot yhteensä	418	170	160	141	-158	732
Henkilöstökulut	113	20	30	40	0	204
Poistot ja arvonalentumiset	13	5	16	33	0	66
Liiketoiminnan muut kulut	169	33	65	80	-160	187
Kulut yhteensä	294	59	110	153	-160	456
Saamisten arvonalentumiset	-14	10		0	0	-4
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-44	-3	-5		0	-52
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			21		-2	19
Tulos ennen veroja	66	117	66	-11	0	239

Tase 31.3.2019, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	74	19	690	14 460	-677	14 566
Saamiset luottolaitoksilta	12 342	115	31	9 139	-21 439	187
Johdannaissopimukset	460	4 059	298	348	-715	4 451
Saamiset asiakkailta	65 690	23 218	0	15	-900	88 022
Sijoitusomaisuus	-502	1 192	10 495	17 911	-5 241	23 855
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			10 471			10 471
Aineettomat hyödykkeet	51	230	808	396	-3	1 482
Aineelliset hyödykkeet	383	2	143	270	-11	787
Muut varat	232	354	1 087	781	-182	2 273
Verosaamiset	109	4	24	77	11	224
Varat yhteensä	78 838	29 194	24 047	43 397	-29 158	146 318
Velat luottolaitoksille	8 547	679		17 370	-21 725	4 872
Johdannaissopimukset	245	3 489	57	186	-756	3 221
Velat asiakkaille	52 647	11 309		4 721	-1 282	67 395
Vakuutusvelka			9 812			9 812
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista			10 511			10 511
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 486	1 318		19 827	-121	32 510
Varaukset ja muut velat	576	1 082	777	1 351	-145	3 642
Verovelat	447	3	155	366	-1	969
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	41	-27	380	1 354	-395	1 353
Velat yhteensä	73 990	17 853	21 691	45 175	-24 424	134 285
Oma pääoma						12 033

Tase 31.12.2018, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	82	19	685	12 199	-634	12 350
Saamiset luottolaitoksilta	10 820	125	21	10 109	-20 892	183
Johdannaissopimukset	275	3 448	156	185	-421	3 643
Saamiset asiakkailta	64 914	23 009	0	15	-857	87 081
Sijoitusomaisuus	-480	908	10 246	17 625	-5 249	23 050
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			9 771			9 771
Aineettomat hyödykkeet	49	230	806	408	-3	1 490
Aineelliset hyödykkeet	362	0	139	248	-11	737
Muut varat	217	-153	971	1 299	-459	1 875
Verosaamiset	112	3	17	66	11	209
Varat yhteensä	76 350	27 589	22 811	42 153	-28 515	140 387
Velat luottolaitoksille	9 612	606		15 802	-21 214	4 807
Johdannaissopimukset	157	3 025	37	259	-486	2 992
Velat asiakkaille	50 792	11 382		5 089	-1 152	66 112
Vakuutusvelka			9 476			9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista			9 812			9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 120	1 011		19 492	-165	30 458
Varaukset ja muut velat	554	642	788	1 029	-396	2 617
Verovelat	433	3	119	365	0	921
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	41	-24	380	1 356	-395	1 358
Velat yhteensä	71 709	16 645	20 612	43 394	-23 808	128 552
Oma pääoma						11 835

Liitetaulukot

1. Laatumisperiaatteet
2. Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat
3. Korkokate
4. VakuutusKate
5. Nettopalkkiotuotot
6. Sijoitustoiminnan nettotuotot
7. Liiketoiminnan muut kulut
8. Saamisten arvonalentumiset
9. Vakuutustoiminnan velat
10. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
11. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
12. Annetut vakuudet
13. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
14. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
15. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
16. Johdannaispöytäkirjat
17. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely
18. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
19. Vakuutus-segmentin sijoitustoiminnan riskiasema
20. Eriytettyjen taseiden sijoitustoiminnan riskiasema
21. Luottolaitosvakavaraisuus
22. Vastuut luottoluokittain
23. Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus
24. OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus
25. Lähipiiritapahtumat

Liite 1. Laatumisperiaatteet

Osavuosisikatsaus on laadittu IAS 34 -standardin Osavuosisikatsaukset ja vuoden 2018 tilinpäätöksessä esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Osavuosisikatsaus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuosisikatsauksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluovusta.

Osavuosisikatsaus on julkaistu suomen, englannin ja ruotsin kielellä. Suomenkielinen osavuosisikatsaus on virallinen, jota käytetään, mikäli havaitaan ristiriitaisuutta kieliversioiden välillä.

Esittämistavan muutokset

Aiemmin korkokatteessa esitetyt kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien saamistodistusten ja johdannaisten korkotuotot ja -kulut on esitetty 1.1.2019 lähtien sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Muutos on tehty takautuvasti. Vertailukauden 1–3/2018 korkokatteesta siirrettiin nettokorkoja yhteensä 1 miljoonaa euroa sijoitustoiminnan nettotuottoihin (9 miljoonaa euroa 1–12/2018). Muutoksen yhteydessä täsmennettiin myös korkokatteen sisällä olevien erien esittämistä.

Aiemmin muissa varoissa ja veloissa esitetyt kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien saamistodistusten ja johdannaisten siirtyvät korot on esitetty 1.1.2019 lähtien taseen johdannaissopimukset-erissä. Samalla tarkennettiin näiden sopimusten korkojen nettoutusmenettelyä. Muutos on tehty takautuvasti. Muutoksen seurauksena vertailukauden 31.12.2018 taseen vastaavien muut saamiset pienentyivät 159 miljoonaa euroa, sijoitusomaisuus kasvoi 3 miljoonaa euroa ja johdannaissopimukset kasvoivat 161 miljoonaa euroa. Taseen vastattavien varaukset ja muut velat pienenyivät 168 miljoonaa euroa, johdannaissopimukset kasvoivat 172 miljoonaa euroa ja yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat kasvoivat 2 miljoonaa euroa. Muutosten seurauksena taseen määrä kasvoi yhteensä 5 miljoonaa euroa 31.12.2018.

Korvausselvittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset vähennetään vakuutusvelasta 1.1.2019 lähtien. Aiemmin erät, yhteensä 62 miljoonaa euroa, esitettiin taseen muissa varoissa.

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönotto 1.1.2019

OP Ryhmä otti käyttöön 1.1.2019 alkaen IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin, jonka mukaan vuokralle otetut vuokrasopimukset on kirjattu taseeseen käyttöoikeusomaisuuseräksi ja vuokrasopimusvelaksi. OP Ryhmä sovelsi siirtymässä rajoitetusti takautuvaa menetelmää, ja täten se ei oikaissut vertailuvuoden tietoja. Standardiin siirtymän vaikutukset ja siirtymälaskelma on esitetty OP Ryhmän vuoden 2018 tilinpäätöksen liitetiedoissa. Vuokralle otetut sopimukset ovat pääosin toimitilojen vuokrasopimuksia. Vuokralle otetut käyttöoikeusomaisuuserät esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja ne poistetaan pääsääntöisesti vuokra-aikana. Vastaava vuokrasopimusvelka esitetään varauksissa ja muissa veloissa sekä niiden korkokulut korkokatteessa. Johdon harkintaa on käytetty arvioitaessa toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokra-aikaa ja määriteltäessä lisäluoton koroksi OP Ryhmän keskuspankin noteeraama korko, jolla keskuspankki antaa luottoa osuuspankeille ja OP Ryhmän tytäryrityksille. Käyttöoikeusomaisuuserä oli 57 miljoonaa euroa 31.3.2019.

Uudet segmentit 1.1.2019

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti 6.6.2018 OP Ryhmän keskusyhteisön johtokunnan uudesta työnjaosta, mikä muutti segmenttirakennetta vuoden 2019 alusta. OP Ryhmä siirtyi julkaistavassa osavuosisikatsaus- ja tilinpäätösraportoinnissa uusien segmenttien mukaiseen raportointiin vuoden 2019 ensimmäisestä osavuosisikatsauksesta lukien. Vertailuvuoden 2018 segmenttitiedot on oikaistu vastaamaan uutta segmenttijakoa.

Liiketoimintasegmentit

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki, Yrityspankki ja Vakuutus. Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmenttijako ja esittämistapa perustuvat johdon raportointiin. Segmenttien tulosta ja kannattavuutta seurataan tulos ennen veroja -tasolla.

Yhtiönä Vähittäispankki-segmenttiin sisältyvät osuuspankit, OP-kiinteistökeskukset, OP-Korttiyhtiö Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, Pivo Wallet Oy, OP Co-ride Oy ja OP-Asiakaspalvelut Oy. Korkokate on segmentin merkittävin tuottoerä. Tuottoja kertyy myös palkkiotuotoina ja sijoitustoiminnasta. Kulut muodostuvat pääosin henkilöstö- ja ICT-kuluista sekä toimipaikkaverkoston aiheuttamista kuluista ja OP-bonuksista omistaja-asiakkaille. Liiketoiminnan merkittävin riskilaji on luottoriski, mutta liiketoimintaan sisältyy myös markkinariskejä ja operatiivisia riskejä.

Yhtiöinä Yrityspankki-segmenttiin kuuluvat OP Yrityspankki Oyj (pl. keskuspankkitoiminnot), OP Säilytys Oy, OP Varainhoito Oy, OP Kiinteistösijoitus Oy, Checkout Finland Oy ja OP-Rahastoyhtiö Oy. Korkokate on segmentin merkittävin tuottoerä. Tuottoja kertyy myös pankkitoiminnan ja varallisuudenhoidon palkkiotuottoina sekä sijoitustoiminnasta. Kulut muodostuvat pääosin henkilöstö- ja ICT-kuluista. Liiketoiminnan merkittävin riskilaji on luottoriski, mutta liiketoimintaan sisältyy myös markkinariskejä ja operatiivisia riskejä.

Vakuutus-segmenttiin sisältyy OP Ryhmän vahinkovakuutusyhtiöt eli OP Vakuutus Oyj, Vahinkovakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, A-Vakuutus Oy sekä henkivakuutusyhtiö OP-Henkivakuutus Oy. Segmentin tuotteisiin kuuluvat yritys- ja yksityisasiakkaalle myytävät vahinko- ja henkivakuutukset. Liiketoiminnan tuotot muodostuvat pääosin vakuutusmaksutuotoista, palkkiotuotoista ja sijoitustoiminnan nettotuotoista. Segmenttiin kuuluu myös Pohjola Terveys Oy, jonka tulos syntyy lääkäripalkkioista sekä toimenpiteiden ja diagnostiikan tuotoista. Vakuutus-segmentin merkittävimmät riskit ovat vakuutus- ja sijoitusriskit. OP Ryhmässä henkilöstön lakisääteisiin etuusperusteisiin eläkejärjestelyihin liittyviä riskejä kohdistuu ainoastaan Vakuutus-segmenttiin. Näihin liittyvä riskitaso on kuitenkin maltillinen.

Muu toiminta -segmentti sisältää muita segmenttejä tukevat toiminnot. Segmenttiin kuuluvat pääosin OP Osuuskunnasta, OP-Palvelut Oy ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot. Liiketoimintasegmenttejä tukevien palveluiden kustannukset kohdistuvat segmenteille palveluveloituksina. Muu toiminta -segmentin tuotot koostuvat pääosin keskuspankkitoiminnan tuotoista ja liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjattavista OP Ryhmän sisäisistä veloituksista.

Segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet

Segmenttiraportointi noudattaa OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmenteille on kohdistettu ne tuotot, kulut, varat ja velat, joiden on katsottu välittömästi kuuluvan ja olevan järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei ole kohdistettu segmenteille, sekä segmenttien väliset konsernieliminoinnit raportoidaan sarakkeessa "Konsernieliminoinnit".

Segmenttien pääomitus perustuu luottolaitoslain mukaiseen OP Ryhmän vakavaraisuuslaskelmaan. Vakavaraisuuslaskennan mukaiset pääomavaateet on jaettu liiketoimintasegmenteille. Vähittäispankki- ja Yrityspankki-segmenteille on kohdistettu pääomia siten, että Ydinvakavaraisuus (CET1) on 22 prosenttia (21). Vakuutus-segmentille on kohdistettu pääomia siten, että vahinkovakuutuksen solvenssisuhde (SII) on 120 prosenttia (120) ja henkivakuutuksen 130 prosenttia (130). Pääomien allokoinnilla on vaikutusta segmentin maksamiin konsernin sisäisiin korkoihin. Oman pääoman kohdistus liiketoimintasegmenteille suoritetaan Muuhun toimintaan sisältyvän OP Ryhmän keskuspankin avulla, jolloin tavoitetasosta poikkeavien omien pääomien tulosvaikutus näkyy Muun toiminnan tuloksessa.

Liite 2. OP Ryhmän tunnusluvut ja niiden laskentakaavat

	1-3/2019	1-3/2018
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,3	6,8
Oman pääoman tuotto käyvin arvoon,%	10,6	5,0
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,44	0,55
Kulujen osuus tuotoista, %	59	62
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	1,1	1,2
Henkilöstö keskimäärin	12 156	12 256

VAIHTOEHTOISET TUNNUSLUVUT

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Seuraavista vahinkovakuutuksen vaihtoehtoisista tunnusluvuista on luovuttu: Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua), %, Liikekulusuhde, %, Riskisuhte (ilman perustekorkokulua), %, Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua), %, Toimintakulusuhde, %, Operatiivinen vahinkosuhte, %, Operatiivinen liikekulusuhde, % uuden segmenttijaon myötä. Uusina vaihtoehtoisina tunnuslukuina esitetään Oman pääoman tuotto ilman OP-bonusia, %, Koko pääoman tuotto ilman OP-bonusia, % ja Henkivakuutuksen operatiivinen kulusuhde, %.

Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla.

Oman pääoman tuotto (ROE), %	<u>Tilikauden tulos</u> Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)	x 100
Oman pääoman tuotto (ROE) ilman OP-bonusia, %	<u>Tilikauden tulos + OP-bonukset</u> Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)	x 100
Oman pääoman tuotto (ROE) käyvin arvoon, %	<u>Tilikauden laaja tulos</u> Oma pääoma (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)	x 100
Koko pääoman tuotto (ROA), %	<u>Tilikauden tulos</u> Taseen loppusumma keskimäärin (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)	x 100
Koko pääoman tuotto (ROA) ilman OP-bonusia, %	<u>Tilikauden tulos + OP-bonukset</u> Taseen loppusumma keskimäärin (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)	x 100
Kulujen osuus tuotoista, %	<u>Kulut yhteensä</u> Tuotot yhteensä	x 100
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	<u>Järjestämättömät saamiset (netto)</u> Luotto- ja takauskanta katsauskauden lopussa	x 100
Tappiota koskevan vähennyserän kattavuusaste (coverage ratio), %	<u>Tappiota koskeva vähennyserä</u> Saamiset asiakkailta (taseen- ja taseen ulkopuoliset erät)	x 100
Vahinkovakuutus:		
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhte + operatiivinen toimintakulusuhde	
Operatiivinen riskisuhte (ilman perustekorkokulua), %	<u>Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset</u> Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. Laskuperustemuutokset	x 100
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	<u>Liikekulut ja korvausten selvittelykulut</u> Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset	x 100
Henkivakuutus:		
Operatiivinen kulusuhde, %	<u>Kulut yhteensä</u> Kuormitustulo + hallinnointipalkkion palautus	x 100

ERILLISLASKENTAAN PERUSTUVAT TUNNUSLUVUT

Vakavaraisuussuhde, %	<u>Omat varat yhteensä</u> Kokonaisriski	x 100
Tier 1 Vakavaraisuussuhde, %	<u>Ensisijainen pääoma (Tier 1)</u> Kokonaisriski	x 100
Ydinpääoma (CET1) vakavaraisuussuhde, %	<u>Ydinpääoma (CET1)</u> Kokonaisriski	x 100
Solvenssisuhde, %	<u>Omat varat</u> Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)	x 100
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	<u>Ensisijainen pääoma (T1)</u> Vastuiden määrä	x 100
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	<u>Likvidit varat</u> Likviditeetin ulosvirtaukset - likviditeetin sisäänvirtaukset stressitilanteessa	x 100
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde	<u>Ryhmittymän omat varat yhteensä</u> Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	x 100
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, %	<u>Tulos + asiakasbonukset verojen jälkeen (12 kk liukuva)</u> Keskimääräinen taloudellinen pääomavaade	x 100
Pysyvän varainhankinnan vaatimus, (NSFR), %	<u>Pysyvä varainhankinta</u> Pysyvän varainhankinnan vaade	x 100

VAHINKOVAKUUTUKSEN OPERATIIVINEN TULOS

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018	Muutos, %	1-12/2018
Vakuutusmaksutuotot	355	359	-1,0	1 465
Korvauskulut	-251	-235	6,6	-945
Toimintakulut	-96	-99	-3,7	-401
Aineettomien poisto-oikaisu		-5		-18
Vakuutustekninen kate	9	19	-52,4	100
Sijoitustuotot ja -kulut	65	6		9
Muut tuotot ja kulut	-7	0		-8
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-38	9		19
Tulos ennen veroja	29	34	-14,2	120

Vahinkovakuutuksen tunnuslukujen laskennassa käytetään vahinkovakuutusyhtiöiden toimintokohtaisia kuluja, joita ei esitetä samalla periaatteella konsernin tuloslaskelmassa.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 3. Korkokate

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta		
Korot	0	1
Negatiiviset korot	6	6
Yhteensä	6	7
Saamiset asiakkailta		
Lainat	289	283
Rahoitusleasingsaamiset	6	6
Arvoltaan alentuneet lainat ja muut sitoumukset	0	0
Negatiiviset korot	3	2
Yhteensä	299	292
Saamistodistukset		
Arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	21	23
Jaksotettu hankintameno	0	0
Yhteensä	22	23
Johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus	-26	-25
Rahavirran suojaus	13	11
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	4	-2
Muut	-5	-4
Yhteensä	-14	-20
Muut	1	1
Yhteensä	314	302
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille		
Korot	2	1
Negatiiviset korot	17	15
Yhteensä	18	16
Velat asiakkaille	18	15
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	60	55
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat	0	1
Muut	11	11
Yhteensä	12	11
Johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus	-61	-58
Muut	-31	-18
Yhteensä	-92	-76
Muut	1	1
Yhteensä	17	22
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	297	280
Suojaavat johdannaiset	15	-30
Suojauskohteiden arvonmuutokset	-27	30
Korkokate yhteensä	285	281

Liite 4. Vakuutuskate

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018
Vahinkovakuutusmaksutuotot, netto		
Vakuutusmaksutulo	634	614
Jälleenvakuuttajien osuus	-10	-8
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-288	-269
Jälleenvakuuttajien osuus	12	12
Yhteensä	347	349
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto		
Maksetut korvaukset	-293	-235
Jälleenvakuuttajien osuus	9	8
Korvausvastuun muutos	41	6
Jälleenvakuuttajien osuus	-1	-7
Yhteensä	-244	-228
Vahinkovakuutuksen muut erät	-1	0
Henkivakuutuksen riskiliike	7	7
Vakuutuskate yhteensä	109	127

Liite 5. Nettopalkkiotuotot

Tammi-maaliskuu 2019, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Palkkiotuotot						
Luotonanto	28	10	0	1	0	39
Talletukset	0	0		0	0	1
Maksuliike	54	7		3	-3	60
Arvopapereiden välitys	0	6			-1	6
Arvopapereiden liikkeeseenlasku		2		0	0	2
Rahastot	7	48	0	0	-20	35
Omaisuudenhoito	8	6			-3	10
Lainopilliset tehtävät	6	0			0	6
Takaukset	2	3		0	0	5
Asunnonvälitys	16					16
Vakuutusten välitys	43		14		-28	30
Henkivakuutuksen kuormitustulo			24			24
Sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautus			18			18
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			6		0	5
Muut	33	4		0	-27	9
Yhteensä	197	87	62	4	-83	267
Palkkikulut						
Maksuliike	4	1	0	1	-3	3
Arvopapereiden välitys		3	0		-1	3
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	1		0	0	1
Rahastot		23			-21	2
Omaisuudenhoito		2	0	0	0	3
Vakuutustoiminta	-3		43		-28	12
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			3			3
Muut	9	28	0	2	-32	7
Yhteensä	10	58	46	3	-83	34
Nettopalkkiotuotot yhteensä	188	28	16	1	0	234

Tammi-maaliskuu 2018, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Palkkiotuotot						
Luotonanto	26	11	0	1	0	38
Talletukset	1	0		0	0	1
Maksuliike	50	6		3	-3	55
Arvopapereiden välitys	1	4			-1	5
Arvopapereiden liikkeeseenlasku		3		0		3
Rahastot	11	52			-26	37
Omaisuudenhoito	9	8		0	-3	14
Lainopilliset tehtävät	5	0		0	0	5
Takaukset	2	3		0	0	5
Asunnonvälitys	17					17
Vakuutusten välitys	47		13		-31	30
Henkivakuutuksen kuorimitustulo			24			24
Sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautus			18		0	18
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			4		0	4
Muut	26	3		0	-21	8
Yhteensä	195	90	59	4	-86	262
Palkkiokulut						
Maksuliike	5	1	0	0	-3	3
Arvopapereiden välitys		3			-1	2
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	0		0	0	1
Rahastot		29			-26	3
Omaisuudenhoito		3	0	0	0	3
Vakuustointiminta	-3		45		-31	12
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			2			2
Muut	8	21	0	2	-26	6
Yhteensä	10	57	47	3	-87	30
Nettopalkkiotuotot yhteensä	185	33	11	1	1	232

Liite 6. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien nettotuotot		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	18	17
Muut tuotot ja kulut	0	7
Myyntivoitot ja -tappiot	30	21
Valuutta-arvostusvoitot ja -tappiot	8	-11
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	1	-2
Yhteensä	56	32
Yhteensä	56	32
Käypään arvoon tulosvaikuttellessi kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Arvostusvoitot ja -tappiot	3	-1
Korkotuotot ja -kulut	1	2
Yhteensä	4	0
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	7	7
Osingot ja voitto-osuudet	0	2
Yhteensä	7	9
Johdannaiset		
Arvostusvoitot ja -tappiot	89	31
Korkotuotot ja -kulut	20	3
Yhteensä	109	35
Yhteensä	120	44
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikuttellessi		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	6	5
Arvostusvoitot ja -tappiot	1	-1
Yhteensä	6	4
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	70	-7
Osingot ja voitto-osuudet	12	11
Yhteensä	82	5
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikuttellessi kirjattavaksi		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	10	14
Arvostusvoitot ja -tappiot	54	-21
Yhteensä	64	-7
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	0	-15
Osingot ja voitto-osuudet	2	5
Yhteensä	2	-11
Johdannaiset		
Arvostusvoitot ja -tappiot	-2	0
Yhteensä	-2	0
Yhteensä käypään arvoon tulosvaikuttellessi kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot	153	-9

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	17	18
Arvostusvoitot ja -tappiot	7	-5
Vastike- ja hoitokulut	-16	-15
Muut	-2	-1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	6	-2
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot		
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	2	2
Korkokulut	0	0
Myyntivoitot ja -tappiot	0	0
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-1	-1
Lainat ja muut saamiset yhteensä	0	1
Vahinkovakuutuserät		
Diskonttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset	-7	-7
Henkivakuutuserät		
Korkohyitykset asiakkaiden vakuutussäästöille	-22	-22
Korkotäydennysten muutos	-39	13
Muut vakuutustekniset erät**	-110	26
Yhteensä	-170	17
** Muut vakuutustekniset erät sisältää muiden vakuutusteknistien varausten kuin korkotäydennysten muutokset.		
Osakkuusyhtiöt		
Käyvän arvon menetelmällä käsiteltävät	7	4
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät	-8	0
Yhteensä	-2	4
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	156	80

Liite 7. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018
ICT-kulut		
Tuotanto	53	45
Kehittäminen	28	40
Toimitilat	14	18
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	30	6
Ostetut palvelut	28	30
Tietoliikenne	9	10
Markkinointi	7	7
Yhteiskuntavastuu	2	2
Vakuutus- ja varmuuskulut	2	3
Muut	36	26
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	210	187

Kehittämismenot

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018
Kehittämisen ICT-kulut	28	40
Oman työn osuus	12	14
Kehittämisen kulut tuloslaskelmalla yhteensä	40	54
Aktivoidut ICT-menot	31	43
Aktivoitu oman työn osuus	3	3
Aktivoidut kehittämismenot yhteensä	34	46
Kehittämismenot yhteensä	74	100
Poistot ja arvonalentumiset	38	30

Liite 8. Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	1-3/2019	1-3/2018
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	17	23
Palautukset poistetuista saamisista	-2	-2
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	-3	-16
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamistodistuksista*	0	0
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	11	4

* Vakuutustoiminnan saamistodistusten odotettavissa olevat luottotappiot esitetään sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Luottoriskille alttilina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvalheittain 31.3.2019

Taseessa olevat vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Vastuut yhteensä
		Muut kuin yli				
		30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	57 621	7 549	195	7 744	880	66 245
Yrityspankki	23 426	1 445	248	1 693	354	25 474
Saamiset asiakkailta yhteensä	81 047	8 994	443	9 437	1 234	91 719
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja llmitit						
Vähittäispankki	5 471	252	1	254	7	5 732
Yrityspankki	5 019	437	114	551	83	5 653
Nostovarot ja llmitit yhteensä	10 489	689	116	805	91	11 385
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	2 574	86		86	16	2 676
Yrityspankki	7 072	344		344	21	7 437
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 646	430		430	37	10 113
Saamistodistukset						
Muu toiminta	12 223					12 223
Vakuutus	5 055	486		486	14	5 555
Saamistodistukset yhteensä	17 278	486		486	14	17 778
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	118 461	10 600	558	11 158	1 375	130 994

Tapplota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 31.3.2019

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja llmitit*	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yli				
		30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-13	-50	-4	-53	-194	-260
Yrityspankki	-21	-22	-3	-25	-214	-260
Saamiset asiakkailta yhteensä	-34	-72	-6	-78	-408	-520
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1		-2
Yrityspankki	-2	-5		-5		-7
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-2	-6		-6		-8
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-2					-2
Vakuutus	-4	-1		-1	-5	-10
Saamistodistukset yhteensä	-6	-1		-1	-5	-12
Yhteensä	-42	-79	-6	-86	-413	-541

* Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 31.3.2019	Valhe 1	Valhe 2		Valhe 3	Yhteensä	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		
Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät						
Vahittäispankki	65 666	7 888	196	8 083	903	74 653
Yrityspankki	35 516	2 226	363	2 589	459	38 563
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vahittäispankki	-14	-51	-4	-54	-194	-262
Yrityspankki	-23	-27	-3	-30	-214	-267
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vahittäispankki	-0,02 %	-0,64 %	-1,85 %	-0,67 %	-21,45 %	-0,35 %
Yrityspankki	-0,06 %	-1,23 %	-0,77 %	-1,16 %	-46,72 %	-0,69 %
Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	101 183	10 114	558	10 672	1 362	113 216
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-36	-78	-6	-84	-408	-529
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,77 %	-1,15 %	-0,79 %	-29,96 %	-0,47 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	12 223					12 223
Vakuutus	5 055	486		486	14	5 555
Tappiota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-2					-2
Vakuutus	-4	-1		-1	-5	-10
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,02 %					-0,02 %
Vakuutus	-0,07 %	-0,29 %		-0,29 %	-37,17 %	-0,18 %
Saamistodistukset yhteensä	17 278	486		486	14	17 778
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-6	-1		-1	-5	-12
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,03 %	-0,29 %		-0,29 %	-37,17 %	-0,07 %

Sopimukset on ryhmitelty vastaamaan OP Ryhmän uutta segmenttijakoa 1.1.2019 alkaen. Vertailutiedot on oikaistu vastaavasti.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piirilin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2018*

Taseessa olevat vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Valhe 3	Vastuut yhteensä	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vahittäispankki	58 339	6 800	183	6 984	876	66 199
Yrityspankki	22 355	1 257	283	1 540	354	24 249
Saamiset asiakkailta yhteensä	80 694	8 057	466	8 524	1 231	90 448
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit						
Vahittäispankki	5 755	237	1	238	9	6 001
Yrityspankki	4 443	512	139	651	86	5 180
Nostovarot ja limiitit yhteensä	10 198	749	141	889	94	11 181
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vahittäispankki	2 307	87		87	14	2 408
Yrityspankki	6 655	178		178	20	6 854
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	8 962	265		265	34	9 262
Saamistodistukset						
Muu toiminta	12 219	20		20		12 239
Vakuutus	4 677	313		313	11	5 001
Saamistodistukset yhteensä	16 896	332		332	11	17 240
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piirilin kuuluvat vastuut yhteensä	116 750	9 403	607	10 010	1 370	128 131

* Laskennan piirissä olevien vastuiden määrää on täsmennetty uuden segmenttijaon myötä.

Tapplota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 31.12.2018

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja liimitit*

Milj. €	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta						
Vahittäispankki	-12	-49	-3	-52	-202	-267
Yrityspankki	-25	-25	-3	-28	-206	-259
Saamiset asiakkailta yhteensä	-37	-74	-6	-81	-409	-526
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vahittäispankki	-1	-1		-1		-2
Yrityspankki	-2	-1		-1	0	-4
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-3	-3		-3	0	-6
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-3	0		0		-3
Vakuutus	-3	-4		-4	-4	-11
Saamistodistukset yhteensä	-6	-4		-4	-4	-14
Yhteensä	-46	-81	-6	-87	-413	-546

* Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan käyvan arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tapplota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tapplota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 31.12.2018

	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät						
Vahittäispankki	66 401	7 124	185	7 308	899	74 609
Yrityspankki	33 453	1 947	422	2 369	460	36 282
Tapplota koskeva vähennyserä						
Vahittäispankki	-13	-50	-3	-54	-202	-269
Yrityspankki	-27	-26	-3	-30	-207	-263
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vahittäispankki	-0,02 %	-0,71 %	-1,71 %	-0,73 %	-22,51 %	-0,36 %
Yrityspankki	-0,08 %	-1,36 %	-0,74 %	-1,25 %	-44,93 %	-0,73 %
Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	99 854	9 071	607	9 678	1 359	110 891
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-40	-77	-6	-83	-409	-532
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,85 %	-1,03 %	-0,86 %	-30,09 %	-0,48 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	12 219	20		20		12 239
Vakuutus	4 677	313		313	11	5 001
Tapplota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-3	0		0		-3
Vakuutus	-3	-4		-4	-4	-11
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,02 %	-0,85 %		-0,85 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,07 %	-1,20 %		-1,20 %	-34,32 %	-0,22 %
Saamistodistukset yhteensä	16 896	332		332	11	17 240
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-6	-4		-4	-4	-14
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-1,18 %		-1,18 %	-34,32 %	-0,08 %

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain 1-3/2019 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuolliset erät, milj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko voimassa- oloaika	Koko voimassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2019	40	83	409	532
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3	17		15
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-4		6	3
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	3	-9		-6
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-8	21	13
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		2	-9	-7
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	3	3	1	6
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	-1	-6	-10
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	-1	-1	-4	-6
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset			-10	-10
Odotettavissa olevat luottotappiot nettomuutos	-3	1	-1	-3
Tappiota koskeva vähennyserä 31.3.2019	36	84	408	529

Siirroissa vaiheesta 1 vaiheeseen 3 verrataan rahoitusvaran nykyistä raportointihetken vaihetta 3 vuoden alun tilanteeseen. Näistä kuitenkin noin 85 prosenttia siirtyi vaiheeseen 3 vaiheen 2 kautta. Sopimus voi siirtyä suoraan vaiheeseen 3 ulkoisen maksuhäiriön takia.

Saamistodistukset, milj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko voimassa- oloaika	Koko voimassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2019	6	4	4	14
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	0		0
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		2	2
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	-2		-1
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		0	0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	0	0	0
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	0	-1	0	-2
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	-1
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	0			0
Odotettavissa olevat luottotappiot nettomuutos	0	-3	1	-1
Tappiota koskeva vähennyserä 31.3.2019	6	1	5	12

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2018 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuolliset erät, milj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko voimassa- oloaika	Koko voimassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018	31	80	431	543
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-2	18		16
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		25	25
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-16		-14
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-8	23	15
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		9	-30	-21
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-7	-6
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	13	7	13	34
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-9	-12	-22	-43
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	4	3	28	35
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset	0	0	-52	-52
Odotettavissa olevat luottotappiot nettomuutos	9	3	-22	-11
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018	40	83	409	532

Saamistodistukset, milj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko voimassa- oloaika	Koko voimassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018	5	0	0	5
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		2	2
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	0		0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		0	0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		0	0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	3	2	7
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	0		-2
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0			0
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	1		0	1
Odotettavissa olevat luottotappiot nettomuutos	1	4	3	8
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018	6	4	4	14

Liite 9. Vakuustoitominnan velat

Milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Korvausvastuu		
Eläkeuotoinen korvausvastuu	1 469	1 510
Muu korvausvastuu	1 064	1 056
Korkotäydennys (vastuuvelan suojeiden arvo)	63	21
Yhteensä	2 596	2 588
Vakuutusmaksuvastuu	858	569
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista		
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	8 868	8 298
Sijoitussopimukset	1 643	1 513
Yhteensä	10 511	9 812
Henkivakuutuksen vakuutusvelka	6 359	6 319
Yhteensä	20 323	19 288

Liite 10. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Joukkovelkakirjalainat	11 162	9 522
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 038	10 720
Muut		
Sijoitustodistukset	75	105
Yritystodistukset	9 301	10 162
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)	-66	-50
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	32 510	30 458

Liite 11. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				Yhteensä
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	
Tase 31.12.2017	135	25		16	176
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018	-2	-25			-28
Avaava tase 1.1.2018	133	0	0	16	148
Käyvän arvon muutokset	-44	0	-24	3	-65
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-7		3		-4
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset			2		2
Siirrot korkokatteeseen				-8	-8
Laskennalliset verot	10	0	4	1	15
Päätävä tase 31.3.2018	91		-15	11	88

Milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				Yhteensä
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	
Avaava tase 1.1.2019	-5	-21		33	7
Käyvän arvon muutokset	65		78	53	196
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	18		-14		3
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset			-8		-8
Siirrot korkokatteeseen				17	17
Laskennalliset verot	-17		-11	-14	-42
Päätävä tase 31.3.2019	62		24	89	174

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 217 miljoonaa euroa (9) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 43 miljoonaa euroa (2). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltamisen johdosta oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvomuutoksia yhteensä 63 miljoonaa euroa (54) ja negatiivisia arvomuutoksia yhteensä 21 miljoonaa euroa (82). Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä oli käyvän arvon rahastossa 1 miljoonaa euroa.

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen ja tulosvaikutteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Liite 12. Annetut vakuudet

Milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	158	171
Luotot (covered bondien vakuutena)	14 452	13 700
Muut	5 712	5 775
Annetut vakuudet yhteensä*	20 321	19 647
Vakuudelliset johdannaisvelat	910	928
Vakuudelliset muut velat	4 163	4 149
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 038	10 720
Yhteensä	17 110	15 797

* Lisäksi keskuspankkiin on pantattu 4,3 miljardin euron kirjanpitoarvosta joukkovelkakirjalainoja, joista 1,5 miljardia euroa on päivän sisäisen liimitin vakuutena. Joukkovelkakirjalainat ovat nostettavissa ilman keskuspankin ennakkolupaa, joten niitä ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Liite 13. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat

Varat, milj. €	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupan-käynti-tarkoituksessa pidettävät	Nimen-omaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	14 566						14 566
Saamiset luottolaitoksilta	187						187
Johdannaissopimukset			3 577			874	4 451
Saamiset asiakkailta	88 022						88 022
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				10 471			10 471
Saamistodistukset	3	17 580	775	2 371	492		21 221
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	88	249	1 110		1 448
Muut rahoitusvarat	2 354						2 354
Rahoitusvarat							142 721
Muut kuin rahoitusvarat							3 597
Yhteensä 31.3.2019	105 133	17 580	4 440	13 092	1 602	874	146 318

Varat, milj. €	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupan-käynti-tarkoituksessa pidettävät	Nimen-omaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	12 350						12 350
Saamiset luottolaitoksilta	183						183
Johdannaissopimukset			3 066			577	3 643
Saamiset asiakkailta	87 081						87 081
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				9 771			9 771
Saamistodistukset	4	17 124	505	2 227	451		20 312
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	81	245	1 130		1 456
Muut rahoitusvarat	1 940						1 940
Rahoitusvarat							136 735
Muut kuin rahoitusvarat							3 652
Yhteensä 31.12.2018	101 557	17 124	3 652		1 581	577	140 387

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		4 872		4 872
Johdannaissopimukset	2 738		483	3 221
Velat asiakkaille		67 395		67 395
Vakuutusvelka		9 812		9 812
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista	10 511			10 511
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		32 510		32 510
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 353		1 353
Muut rahoitusvelat		2 982		2 982
Rahoitusvelat				132 656
Muut kuin rahoitusvelat				1 629
Yhteensä 31.3.2019	13 249	118 925	483	134 285

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		4 807		4 807
Johdannaissopimukset	2 572		421	2 992
Velat asiakkaille		66 112		66 112
Vakuutusvelka		9 476		9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista	9 812			9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		30 458		30 458
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 358		1 358
Muut rahoitusvelat		2 134		2 134
Rahoitusvelat				127 148
Muut kuin rahoitusvelat				1 404
Yhteensä 31.12.2018	12 383	114 344	421	128 552

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo maaliskuun lopussa oli n. 464 (242) miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuun. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenua suuremmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Liite 14. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 31.3.2019, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	638	190	620	1 448
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	2 289	801	547	3 638
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 798	3 673	0	10 471
Johdannaissopimukset	0	4 174	277	4 451
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0		0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	14 740	2 226	614	17 580
Rahoitusinstrumentit yhteensä	24 466	11 064	2 058	37 588
Sijoituskiinteistöt			871	871
Yhteensä	24 466	11 064	2 930	38 460
Varojen käyvät arvot 31.12.2018, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	592	185	679	1 456
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	2 107	764	312	3 184
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 337	3 434		9 771
Johdannaissopimukset	0	3 586	57	3 643
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0		0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	13 885	3 026	214	17 124
Rahoitusinstrumentit yhteensä	22 921	10 995	1 262	35 178
Sijoituskiinteistöt			979	979
Yhteensä	22 921	10 995	2 241	36 157

Velkojen käyvät arvot 31.3.2019, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 824	3 687	0	10 511
Muut		0		0
Johdannais­sopimukset	2	2 999	219	3 221
Yhteensä	6 826	6 686	219	13 732

Velkojen käyvät arvot 31.12.2018, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 364	3 448		9 812
Muut		0		0
Johdannais­sopimukset	10	2 939	44	2 992
Yhteensä	6 373	6 387	44	12 804

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatason 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssi­johdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnollitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatason 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatason on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnollitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatason 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen tasoryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity -sijoitukset, epä­likvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Rahoitusvarat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	991	57	214	1 262
Tuloslaskelman nettotuotot	-341	220	1	-120
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	0		2	2
Hankinnat	32		4	36
Myynnit	-26		-10	-36
Lyhennykset	0		-8	-8
Siirrot tasoon 3	514		437	950
Siirrot tasosta 3	-3		-25	-29
Päättävä tase 31.3.2019	1 167	277	614	2 058

Rahoitusvelat, milj. €	Johdannais-sopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	44	44
Tuloslaskelman nettotuotot	176	176
Päättävä tase 31.3.2019	219	219

Erittely nettotuotosta tuloslaskelmaerittäin 31.3.2019

Milj. €	Korkokate	Sijoitustoiminnan nettotuotot	Laaja tuloslaskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-280	-60	1	-340
Realisoitumattomat nettotuotot	44		2	47
Nettotuotot yhteensä	-236	-60	3	-294

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkän maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2019 aikana.

Liite 15. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Takaukset	758	775
Takuuvastuut	2 177	2 162
Luottolupaukset	14 183	12 577
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	266	283
Muut*	987	1 195
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	18 371	16 993

* Josta vahinkovakuutustoiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 204 miljoonaa euroa (203)

Liite 16. Johdannaissopimukset

Johdannaiset yhteensä 31.3.2019

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	29 317	86 883	73 345	189 545	2 636	1 655
Keskusvastapuoliseltä	8 906	41 410	39 480	89 796	59	49
Valuuttajohdannaiset	34 822	7 147	2 963	44 932	1 198	1 098
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset		3		3	0	0
Luottojohdannaiset		1 237	633	1 870	22	18
Muut johdannaiset	188	441	10	639	49	25
Johdannaiset yhteensä	64 327	95 711	76 950	236 988	3 905	2 796

Johdannaiset yhteensä 31.12.2018

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	30 535	84 181	70 116	184 833	2 060	1 374
Keskusvastapuoliseltä	9 278	38 670	36 704	84 652	8	12
Valuuttajohdannaiset	28 646	6 784	3 404	38 835	1 018	1 120
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset		3		3	0	0
Luottojohdannaiset	15	189	2	206	4	9
Muut johdannaiset	208	364	8	580	34	29
Johdannaiset yhteensä	59 404	91 522	73 530	224 456	3 116	2 532

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka muiden kuin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten osalta esitetään taseessa muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselyksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoitettu taseessa.

Liite 17. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Rahoitusvarat

31.3.2019, mlj. €	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvarojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroilta*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Johdannais- yleissopimukset***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	5 711	-1 260	4 451	-2 013	-777	1 661

31.12.2018, mlj. €	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvarojen bruttomäärä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroilta*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Johdannais- yleissopimukset***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	4 416	-934	3 643	-1 823	-490	1 330

Rahoitusvelat

31.3.2019, mlj. €	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvelkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloilta*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Johdannais- yleissopimukset***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	4 681	-1 461	3 220	-2 013	-694	514

31.12.2018, mlj. €	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa					
	Rahoitusvelkojen bruttomäärä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloilta*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Johdannais- yleissopimukset***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	3 887	-1 066	2 922	-1 823	-703	467

* ml. käteisvaroihin sisältyvä päivittäin selvitettyjen johdannaisten nettomäärä yht. -181 (-140) miljoonaa euroa.

** Käyvät arvot sisältäen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kertyneet korot.

*** Käytäntönä on solmia johdannaisyleissopimukset kaikkien johdannaisvastapuolien kanssa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Finanssivastapuolten kanssa solmitut standardiehtoiset OTC-johdannaiskaupat selvitetään London Clearing House:n kanssa EMIR-asetuksen (EU 648/2012) mukaisesti. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli, jonka kanssa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käypien arvojen muutosta (variation margin). Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa.

Muut kahdenvälisesti selvitettävät OTC-johdannaiset

Konsernin ja muiden asiakkaiden välisiin johdannaiskauppoihin sekä sellaisiin johdannaiskauppoihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, konsernin omaa tai Finanssiala ry:n johdannaisyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

Liite 18. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

31.3.2019, milj. €	Ei arvon- alennettu (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Tasearvo
Saamiset			
Saamiset luottolaitoksilta	188	1	187
Saamiset asiakkailta	86 352	514	85 838
josta pankkitakaussaamiset	9		9
Rahoitusleasing	2 190	6	2 184
Yhteensä	88 730	520	88 210
Saamiset sektoreittain			
Yritykset	32 603	394	32 209
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 460	1	1 459
Kotiitaloudet	51 831	120	51 711
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	819	5	814
Julkisyhteisöt	2 018	1	2 017
Yhteensä	88 730	520	88 210

31.12.2018, milj. €	Ei arvon- alennettu (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Tasearvo
Saamiset			
Saamiset luottolaitoksilta	184	1	183
Saamiset asiakkailta	85 442	521	84 921
josta pankkitakaussaamiset	10	0	10
Rahoitusleasing	2 154	4	2 150
Yhteensä	87 780	526	87 254
Saamiset sektoreittain			
Yritykset	32 405	410	31 995
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 065	2	1 064
Kotiitaloudet	51 511	105	51 406
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	814	6	808
Julkisyhteisöt	1 985	3	1 981
Yhteensä	87 780	526	87 254

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustot

31.3.2019, milj. €	Terveet ("performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestämättömät ("non- performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet		602	602	222	379
Todennäköisesti maksamatta jäivät		487	487	145	342
Lainanhoitojoustosaamiset	2 174	347	2 521	53	2 468
Yhteensä	2 174	1 436	3 609	420	3 189

31.12.2018, milj. €	Terveet ("performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestämättömät ("non- performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet		614	614	229	385
Todennäköisesti maksamatta jäivät		426	426	148	278
Lainanhoitojoustosaamiset	2 137	340	2 477	62	2 414
Yhteensä	2 137	1 380	3 517	440	3 077

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan heikoimpien luottoluokkien (henkilöasiakkailta F ja muilla 11–12) sopimukset. Lainanhoitojoustoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyvystä johtuen. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehdot on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6–12 kk. Lainanhoitojoustot ovat ECL-laskennan vaiheissa 2 tai 3.

Tunnusluku, %	2019	2018
Tapplota koskeva vähennyserä/Saamiskohtaiset arvonalentumiset, % ongelmasaamisista	11,6 %	12,5 %

Liite 19. Vakuutus-segmentin sijoitustoiminnan riskiasema

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan riskiasema

	31.3.2019		31.12.2018	
Sijoituskannan allokaatiojakauma	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Rahamarkkinat yhteensä	139	4	173	5
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	133	3	167	4
Johdannaiset***	6	0	5	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 957	78	2 857	77
Valtiot	450	12	498	13
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	0	0	0	0
Investment Grade	1 972	52	1 895	51
Kehittyvät markkinat ja High Yield	280	7	243	7
Strukturoidut sijoitukset****	255	7	222	6
Osakkeet yhteensä	374	10	360	10
Suomi	67	2	60	2
Kehittyneet markkinat	168	4	147	4
Kehittyvät markkinat	79	2	76	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	1	0	1	0
Pääomasijoitukset	58	2	76	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	32	1	28	1
Hedge fund -rahastot	32	1	28	1
Kiinteistösjoitukset yhteensä	302	8	312	8
Suorat kiinteistöt	160	4	157	4
Epäsuorat kiinteistösjoitukset	143	4	155	4
Yhteensä	3 804	100	3 730	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan riskiasema

	31.3.2019		31.12.2018	
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Rahamarkkinat yhteensä	96	3	175	5
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	91	3	170	5
Johdannaiset***	5	0	5	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 926	81	2 826	78
Valtiot	557	15	623	17
Investment Grade	1 867	51	1 784	49
Kehittyvät markkinat ja High Yield	225	6	182	5
Strukturoidut sijoitukset****	277	8	236	6
Osakkeet yhteensä	305	8	337	9
Suomi	53	1	48	1
Kehittyneet markkinat	108	3	116	3
Kehittyvät markkinat	52	1	57	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0	3	0
Pääomasijoitukset	88	2	113	3
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	38	1	34	1
Hedge fund -rahastot	38	1	34	1
Kiinteistösjoitukset yhteensä	260	7	271	7
Suorat kiinteistöt	115	3	114	3
Epäsuorat kiinteistösjoitukset	145	4	156	4
Yhteensä	3 625	100	3 644	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Liite 20. Eriytettyjen tasoiden sijoitustoiminnan riskiasema

ETA 1

Suomi-yhtiöstä vuonna 2015 siirretyistä yksilöllisestä henkivakuutuskannasta (ETA 1) muodostettiin kannanluovutusten yhteydessä eriytetty tase (ETA 1), joilla on muusta henkivakuutustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

ETA 1 sijoitustoiminnan riskiasema	31.3.2019		31.12.2018	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	21	3	34	4
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	21	3	34	4
Johdannaiset***		0		0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	694	85	671	83
Valtiot	188	23	217	27
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	3	0	3	0
Investment Grade	407	50	370	46
Kehittyvät markkinat ja High Yield	47	6	36	4
Strukturoidut sijoitukset****	49	6	45	6
Osakkeet yhteensä	35	4	35	4
Kehittyneet markkinat	17	2	14	2
Kehittyvät markkinat	1	0	1	0
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	0	0	0	0
Pääomasijoitukset	17	2	20	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	2	0	2	0
Hedge fund -rahastot	2	0	2	0
Kiinteistönsijoitukset yhteensä	66	8	68	8
Suorat kiinteistöt	48	6	48	6
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	18	2	19	2
Yhteensä	818	100	810	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvo on 8 miljoonaa (-2). Nettotuotto on laskettu vähentämällä sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisesta vastuuvelan arvonmuutos.

ETA 2

Suomi-yhtiöstä vuonna 2015 siirretyistä yksilöllisestä henkivakuutuskannasta (ETA 2) muodostettiin kannanluovutusten yhteydessä eriytetty tase (ETA 2), joilla on muusta henkivakuutustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

ETA 2 sijoitustoiminnan riskiasema	31.3.2019		31.12.2018	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	28	1	72	3
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	28	1	72	3
Johdannaiset***	0	0	0	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 067	91	1 946	85
Valtiot	556	25	617	27
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	8	0	7	0
Investment Grade	1 155	51	1 000	44
Kehittyvät markkinat ja High Yield	109	5	93	4
Strukturoidut sijoitukset****	239	11	230	10
Osakkeet yhteensä	93	4	90	4
Suomi	0	0	0	0
Kehittyneet markkinat	50	2	38	2
Kehittyvät markkinat	2	0	2	0
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	0	0	0	0
Pääomasijoitukset	41	2	50	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	1	0	1	0
Hedge fund -rahastot	1	0	1	0
Kiinteistönsijoitukset yhteensä	77	3	185	8
Suorat kiinteistöt	37	2	143	6
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	40	2	43	2
Yhteensä	2 266	100	2 295	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvo on 37 miljoonaa (-9). Nettotuotto on laskettu vähentämällä sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisesta vastuuvelan arvonmuutos.

Liite 21. Luottolaitosvakavaraisuus

Omat varat, milj. €	31.3.2019	31.12.2018
OP Ryhmän oma pääoma	12 033	11 835
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	44	189
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-89	-33
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	11 988	11 991
Aineettomat hyödykkeet	-699	-710
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisut	-68	-76
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat	-2	-147
Ennakoitu voitonjako ja edellisen tilikauden maksamaton voitonjako	-80	-94
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-302	-288
Ydinpääoma (CET1)	10 837	10 677
Pääomalainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	60	80
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	60	80
Ensisijainen pääoma (T1)	10 897	10 757
Debentuurilainat	963	995
Tolssijainen pääoma (T2)	963	995
Omat varat yhteensä	11 860	11 752

Ydinpääomasta (CET1) on vähennetty varovaisen arvostamisen oikaisu 28 (27) miljoonaa euroa.

Vertailuvuonna ydinpääomasta on vähennetty valvojan luvan mukaisesti asiakkaille tammikuussa 2019 palautetut irtisanotut osuuspääomat.

Pääomalainoihin on sovellettu vanhoja pääomainstrumentteja koskevia siirtymäsäännöksiä. Vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa ei ole sovellettu IFRS9-siirtymäsäännöstä.

Kokonaisriski, milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Luotto- ja vastapuoliriski	43 113	41 602
Standardimenetelmä (SA)	4 260	3 878
Valtio- ja keskuspankkivastuut	292	293
Luottolaitosvastuut	7	7
Yritysvastuut	2 644	2 561
Vähittäisvastuut	948	961
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	3	12
Muut	365	43
Sisäisten luottoluokituksen menetelmä (IRB)	38 853	37 724
Luottolaitosvastuut	1 049	1 083
Yritysvastuut	24 613	23 474
Vähittäisvastuut	5 552	5 276
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	6 719	6 659
Muut	920	1 233
Markkina- ja selvitysriski, standardimenetelmä	1 561	1 319
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	4 232	4 136
Vastuun arvonolkaus (CVA)	182	175
Muut riskit	42	
Kokonaisriski yhteensä	49 131	47 233
EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolliset	4 647	4 893
Kokonaisriski sisältäen riskipainolliset	53 778	52 126

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten riskipaino sisältää 6,4 miljardia euroa ryhmän sisäisistä vakuutusyhtiösijoituksista.

Valtiovastuiden riskipainotetuista eristä 261 miljoonaa euroa (261) on laskennallisia verosaamisia, jotka käsitellään 250 prosentin riskipainolla ydinpääomista vähentämisen sijaan.

Suhdeluvut, %	31.3.2019	31.12.2018
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	20,2	20,5
Tier 1 vakavaraisuussuhde	20,3	20,6
Vakavaraisuussuhde	22,1	22,5

Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöksiä, %	31.3.2019	31.12.2018
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	20,2	20,5
Tier 1 vakavaraisuussuhde	20,2	20,5
Vakavaraisuussuhde	21,9	22,4

Suhdeluvut ilman riskipainolattioita, %	31.3.2019	31.12.2018
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	22,1	22,6
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	22,2	22,8
Vakavaraisuussuhde	24,1	24,9

Riskipainolattioiden vaikutus CET 1 -suhdelukuun oli -1,9 prosenttiyksikköä.

Pääomavaatimus, milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Omat varat	11 860	11 752
Pääomavaatimus puskureilla	7 681	7 448
Puskuri pääomavaatimuksiin	4 179	4 304

Pääomavaatimus 14,5 prosenttia muodostuu minimivaatimuksesta 8 prosenttia, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, O-SII-pääomavaatimuksesta 2,0 prosenttia, EKP:n asettamasta pääomavaatimuksesta (P2R) 2,0 prosenttia (vertailuvuonna 1,75) ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Velkaantuneisuus, milj. €	31.3.2019	31.12.2018
Ensisijainen pääoma (T1)	10 897	10 757
Vastuut yhteensä	130 104	125 510
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	8,4	8,6

Velkaantumisastetta kuvaava mittari eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) esitetään Komission delegoidun asetuksen mukaisesti. Säännösluonnosten mukainen minimitaso on kolme prosenttia. Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu katsauskauden lopun luvuilla.

Yhteenveto riskipainotetuista vastuueristä (EU-OV1), milj. €	Riskipainotetut erät		Vähimmäis- pääoma- vaatimukset
	31.3.2019	31.12.2018	31.3.2019
1 Luottoriski (lukuun ottamatta vastapuoliriskiä)	42 264	40 833	3 381
2 josta standardimenetelmä	4 869	4 798	390
3 josta sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmä (FIRB)	25 124	24 100	2 010
4 josta sisäisten luottoluokitusten edistynyt menetelmä (AIRB)	5 552	5 276	444
5 josta oman pääoman ehtoiset sijoitukset yksinkertaisen riskipainotetun menetelmän nojalla	265	205	21
5a josta oman pääoman ehtoiset sijoitukset PD-LGD-menetelmä	6 453	6 454	516
6 Vastapuoliriski	727	638	58
7 josta arvostaminen markkinahintaan	545	463	44
12 josta vastuun arvonokaisu	182	175	15
13 Selvitysrisi	0	0	0
14 Arvopaperistamisvastuut muussa raholustoilinnassa (ylärajan jälkeen)	43	46	3
15 josta IRB-menetelmä	43	46	3
19 Markkinariski	1 561	1 319	125
20 josta standardimenetelmä	1 561	1 319	125
23 Operatiivinen riski	4 232	4 136	339
25 josta standardimenetelmä	4 232	4 136	339
27 Vähennysrajan allittavat määrät (joihin sovelletaan 250 prosentin riskipainoa)	261	261	21
27a Muut riskit	42		3
29 Yhteensä	49 131	47 233	3 930
30 EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolattiat	4 647	4 893	372
31 Yhteensä sisältäen riskipainolattiat	53 778	52 126	4 302

Neljännesvuoden aikana kokonaisriski kasvoi 3,2 prosenttia.

EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolattiat kohdistuvat vähittäisvastuiden muihin kuin pk-yritysvastuisiin. Näissä keskimääräiselle riskipainolle asetetut lattiat ovat kiinteistövakuudellisille 15,4 prosenttia ja muille kuin kiinteistövakuudellisille 32,7 prosenttia.

IRB-riskipainotettujen erien siltalaskelma (EU-CR8), milj. €	a	b
	Riskipainotettujen vastuuerien määrät	Pääomavaatimukset
1 Riskipainotetut vastuuerät edellisen raportointikauden lopussa 31.12.2018	29 376	2 350
2 Vastuiden määrä	853	68
3 Vastuiden laatu	225	18
4 Mallipäivitykset	222	18
9 Riskipainotetut vastuuerät raportointikauden lopussa 31.3.2019	30 676	2 454

Siltalaskelmalla on esitetty viimeisimmän neljännesvuoden aikana tapahtuneet muutokset vähittäisvastuissa, yritys vastuissa ja luottolaitos vastuissa. Vastuiden määrän kasvu kasvatti riskipainotettuja eriä, ja luottokannan laatu hieman heikkeni yritys vastuissa, mikä kasvatti riskipainotettuja eriä. Mallipäivitykset koskivat vähittäisvastuiden PD-mallin kalibrointia ja asuntoluotto segmentin varovaisuuslisää.

Liite 22. Vastuut luottoluokittain

Vähittäsvastuut luottoluokittain (AIRB)

Kaikki vähittäisraamit

Luottoluokka 31.3.2019	Taseen erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	i aseeseen ulkopuoliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	CF, keskimäärin, %	PD, keskimäärin, %	LGD, keskimäärin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
Henkilöasiakkaat yhteensä	50 166	2 168	52,5	0,8	17,1	4 508	7,9	165
A	31 511	1 638	52,6	0,0	16,1	583	1,8	2
B	9 724	413	51,9	0,1	16,0	493	4,9	2
C	4 254	79	52,4	0,5	21,8	771	17,8	5
D	2 805	35	52,4	2,2	21,1	1 042	36,7	13
E	1 436	3	51,9	20,0	22,0	1 230	85,4	60
F	437			100,0	22,9	390	89,3	82
Yrityksiäsiakkaat yhteensä	1 811	157	67,4	3,8	38,9	966	45,9	64
1,0-2,0	1	0	65,9	0,0	24,7	0	1,9	0
2,5-5,5	496	45	66,4	0,4	24,2	67	12,4	1
6,0-7,0	725	65	67,6	1,3	40,6	315	39,9	4
7,5-8,5	395	35	65,8	5,0	48,4	321	74,6	11
9,0-10,0	141	12	76,3	25,0	45,6	175	115,0	17
11,0-12,0	53	0	90,0	100,0	67,0	87	164,3	32
Yhteensä	52 089	2 325	53,3	0,9	17,9	5 552	9,4	232

Kaikki vähittäisraamit

Luottoluokka 31.12.2018	Taseen erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	Taseen ulkopuoliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	CF, keskimäärin, %	PD, keskimäärin, %	LGD, keskimäärin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
Henkilöasiakkaat yhteensä	49 985	1 817	54,1	0,7	16,8	4 146	7,4	159
A	31 412	1 319	52,8	0,0	15,9	571	1,7	2
B	10 647	399	56,9	0,1	15,9	523	4,7	2
C	3 915	73	61,6	0,5	22,5	690	17,3	4
D	2 172	23	65,6	2,3	21,0	795	36,2	11
E	1 429	3	69,5	20,0	21,4	1 205	84,1	59
F	409			100,0	23,5	362	88,5	80
Yrityksiäsiakkaat yhteensä	2 099	173	68,4	3,6	40,1	1 130	47,1	71
1,0-2,0	1	0	65,9	0,0	26,4	0	2,0	0
2,5-5,5	591	48	67,3	0,4	26,7	88	13,7	1
6,0-7,0	838	73	68,3	1,4	42,2	378	41,5	5
7,5-8,5	457	39	67,7	4,9	48,3	368	74,2	12
9,0-10,0	154	13	76,3	24,7	49,8	208	124,7	21
11,0-12,0	57	0	75,7	100,0	59,2	88	153,8	33
Yhteensä	52 084	1 990	55,0	0,9	17,8	5 276	9,0	230

Yritysvastuut luottoluokittain (FIRB)

Luottoluokka 31.3.2019	Taseen	Taseen	CF, keski- määrin, %	PD, keski- määrin, %	LGD, keski- määrin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
	erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	ulkopuolliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €						
1,0-2,0	749	358	84,9	0,0	44,2	161	14,5	0
2,5-5,5	16 580	3 714	72,8	0,2	44,0	8 191	40,4	20
6,0-7,0	7 985	1 539	71,8	1,3	43,3	8 232	86,4	52
7,5-8,5	4 504	934	71,7	4,4	43,2	6 479	119,2	102
9,0-10,0	671	153	67,6	19,3	43,5	1 549	188,1	69
11,0-12,0	546	97	60,7	100,0	44,3			293
Yhteensä	31 034	6 794	72,8	1,5	43,7	24 613	65,1	537

Luottoluokka 31.12.2018	Taseen	Taseen	CF, keski- määrin, %	PD, keski- määrin, %	LGD, keski- määrin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
	erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	ulkopuolliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €						
1,0-2,0	748	381	84,2	0,0	44,4	166	14,7	0
2,5-5,5	16 058	3 815	72,7	0,2	43,8	8 031	40,4	20
6,0-7,0	7 823	1 464	72,1	1,3	43,0	8 067	86,8	52
7,5-8,5	4 082	679	72,6	4,5	43,0	5 673	119,1	91
9,0-10,0	672	140	68,4	19,9	43,4	1 538	189,4	69
11,0-12,0	658	22	60,7	100,0	44,1			301
Yhteensä	30 041	6 502	73,0	1,5	43,5	23 474	65,4	533

Keskimääräisessä PD:ssä ja riskipainossa ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli luottoluokkia 11,0 ja 12,0.

Luottolaitosvastuut luottoluokittain (FIRB)

Luottoluokka 31.3.2019	Taseen	Taseen	CF, keski- määrin, %	PD, keski- määrin, %	LGD, keski- määrin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
	erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	ulkopuolliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €						
1,0-2,0	2 877	42	76,3	0,0	13,2	168	5,8	0
2,5-5,5	4 421	397	66,1	0,1	16,7	704	14,6	1
6,0-7,0	21	7	34,5	1,7	45,0	40	140,8	0
7,5-8,5	36	44	42,7	5,2	45,0	132	164,4	1
9,0-10,0	1	1	50,1	11,7	45,0	6	246,0	0
Yhteensä	7 357	492	64,9	0,1	15,8	1 049	13,4	3

Luottoluokka 31.12.2018	Taseen	Taseen	CF, keski- määrin, %	PD, keski- määrin, %	LGD, keski- määrin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
	erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	ulkopuolliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €						
1,0-2,0	2 584	40	76,1	0,0	13,2	146	5,6	0
2,5-5,5	4 458	426	66,7	0,1	16,6	755	15,5	1
6,0-7,0	23	7	30,8	1,6	45,0	40	131,9	0
7,5-8,5	55	13	36,8	4,7	45,0	127	186,6	1
9,0-10,0	1	1	37,0	11,5	45,0	6	246,1	0
Yhteensä	7 123	491	65,0	0,1	15,9	1 083	14,2	3

Keskimääräisessä PD:ssä ja riskipainossa ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli luottoluokkia 11,0 ja 12,0. Vertailukauden luottoluokkajakauma on korjattu.

Liite 23. Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Milj. €	31.3.2019		31.12.2018	
	Henki- vakuutus- toiminta	Vahinko- vakuutus- toiminta	Henki- vakuutus- toiminta	Vahinko- vakuutus- toiminta
Hyväksyttävä oma varallisuus	1 373	879	1 297	818
Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)				
Markkinariski	772	456	732	421
Vakuutusriski	404	289	351	281
Vastapuoliriski	23	38	30	36
Operatiivinen riski	33	45	34	45
Hajautushyödyt ja vaimennusvaikutus	-615	-161	-570	-162
Yhteensä	618	666	578	621
Puskuri SCR:ään	756	213	719	197
SCR-suhde, %	222	132	225	132
SCR-suhde, % (Ilman siirtymäsääntöä)	178	132	176	132

Luvut ovat OP Ryhmän arvion mukaisia, ja niissä on huomioitu siirtymäsäännökset.

Liite 24. OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. €	31.3.2019	31.12.2018
OP Ryhmän omat pääomat	12 033	11 835
Pääomalainat ja debentuurilainat	1 023	1 075
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-219	-349
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 491	-1 501
Vakuutusliiketoiminnan arvostuserot*	734	735
Suunniteltu voitonjako	-80	-94
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät**	-88	-46
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-276	-262
Ryhmittymän omat varat yhteensä	11 636	11 393
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade***	6 880	6 528
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade*	1 284	1 199
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	8 164	7 727
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 472	3 666
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojenvähimmäismäärä) (%)	143	147

* Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden mukaiset arvostuserot ja arvio SCR:sta.

** Eläkevastuun ylikate, käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus.

*** Kokonaisriski x 14,5 %, vertailuvuonna 14,3 %

Luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset ja riskipainolattiat. Riskipainolattiat laskivat vakavaraisuussuhdetta noin 13 prosenttiyksikköä.

Liite 25. Lähipiiritapahtumat

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, hallintohenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän hallintohenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja (OP Osuuskunnan johtokunnan puheenjohtaja), OP Osuuskunnan toimitusjohtaja, johtokunnan jäsenet sekä hallintoneuvoston jäsenet. Hallintohenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2018 jälkeen.

Taloudellinen informaatio 2019

Vuoden 2019 osavuositarkastusten julkaisupäivät:

Osavuositarkastus 1.1.–30.6.2019	30.7.2019
Osavuositarkastus 1.1.–30.9.2019	29.10.2019

Helsingissä 7.5.2019

OP Osuuskunta Johtokunta

Lisätiedot:

Pääjohtaja Timo Ritakallio, puh. 010 252 4500

Talousjohtaja Vesa Aho, puh. 010 252 1427

Viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja Tuuli Kousa, puh. 010 252 2957

www.op.fi